

ภาค 3

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

ลักษณะ 1 ฟ้องคดีอาญาและได้สวนมูลฟ้อง

สำหรับความผิดซึ่งไม่อาจเปรียบเทียบได้นั้น เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องแล้ว พนักงานอัยการมีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลตามข้อหาที่ได้สั่งฟ้องไว้ หรือในกรณีที่ผู้เสียหายประสงค์จะฟ้องคดีเอง ผู้เสียหายก็ต้องยื่นฟ้องผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิดต่อศาลเช่นกัน ในการฟ้องคดีอาญาต่อศาลมีข้อที่ควรพิจารณาดังนี้

(การกล่าวถึงกฎหมายบทมาตราใดโดยไม่ได้ระบุชื่อกฎหมาย ขอให้เข้าใจว่าเป็น ป.วิ. อาญา)

ศาลที่จะยื่นฟ้อง

มาตรา 157 บัญญัติว่า “การฟ้องคดีอาญาให้ยื่นฟ้องต่อศาลใดศาลหนึ่งที่มีอำนาจตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น”

ศาลที่โจทก์จะยื่นฟ้องได้นั้น กฎหมายกำหนดว่าต้องเป็นศาลใดศาลหนึ่งที่มีอำนาจตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

ศาลที่มีอำนาจตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ได้แก่ศาลชั้นต้นตามที่ระบุไว้ในมาตรา 22 กล่าวคือ ในกรณีที่ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักรไทย ศาลที่มีอำนาจคือศาลที่ความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจ ศาลซึ่งท้องที่ที่จำเลยมีที่อยู่หรือถูกจับหรือการสอบสวนได้กระทำลงในเขตอำนาจ และในกรณีที่ความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทย ศาลที่มีอำนาจคือศาลอาญาหรือศาลซึ่งการสอบสวนได้กระทำลงในเขตอำนาจ

อนึ่ง ในกรณีที่ความผิดหลายเรื่องเกี่ยวพันกัน จะฟ้องคดีทุกเรื่องหรือฟ้องผู้กระทำความผิดทั้งหมดต่อศาลซึ่งมีอำนาจชำระในฐานะความผิดซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่าก็ได้ตามมาตรา 24

ฎีกาที่ 3298/2532 ความผิดฐานมีกัญชาไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตกับความผิดฐานเสพกัญชาโดยไม่ได้รับอนุญาต แม้จะเป็นความผิดหลายกรรมแต่ได้กระทำลงโดยผู้กระทำ ความผิดคนเดียวกันและเป็นความผิดเกี่ยวพันกัน จึงเป็นกรณีความผิดหลายเรื่องเกี่ยวพันกัน โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยฐานมีกัญชาไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตและเสพกัญชาโดยไม่ได้รับอนุญาตต่อศาลจังหวัดได้ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 24 โดยไม่ต้องผิดฟ้องจำเลยตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา 7 (ฎีกาที่ 3042/2532)

นอกจากนี้ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 14 (5) บัญญัติไว้ความว่า ศาลอาญามีเขตตลอดท้องที่กรุงเทพมหานคร นอกจากท้องที่ที่อยู่ในเขตของศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญารธนบุรีและศาลจังหวัดมีนบุรี แต่บรรดาคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตของศาลอาญานั้น จะยื่นฟ้องต่อศาลอาญาก็ได้ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลอาญาที่จะไม่ยอมรับคดีเช่นนั้นได้ แสดงว่าคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตของศาลอาญานั้นโจทก์ก็จะยื่นฟ้องต่อศาลอาญาก็ได้ แต่การที่ศาลอาญาจะรับคดีนั้น ๆ ไว้พิจารณาหรือไม่ เป็นดุลพินิจของศาลอาญา

สำหรับศาลชั้นต้นที่โจทก์จะยื่นฟ้อง “ตามกฎหมายอื่น” คือ ศาลแขวง ตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 กับศาลเยาวชนและครอบครัว ตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งมีอำนาจชำระคดีอาญาด้วย ศาลดังกล่าวต่างมีวิธีพิจารณาโดยเฉพาะซึ่งในชั้นนี้จะไม่กล่าวถึง

ในกรณีที่มีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ศาลใดมีอำนาจชำระคดีในพฤติการณ์ที่แตกต่างจากที่กล่าวไว้แล้วออกไปอีก โจทก์ก็ต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลนั้น ๆ

ฎีกาที่ 769/2535 คดีอาญาที่มีผู้เสียหายหลายคน แม้จะมีผู้เสียหายคนหนึ่งฟ้องผู้กระทำความผิดไว้ก่อนแล้วก็ตาม ผู้เสียหายคนอื่นก็ยังมีสิทธิที่จะฟ้องผู้กระทำความผิดคนเดียวกันนั้นอีกได้

แบบของคำฟ้อง

มาตรา 158 บัญญัติว่า “ฟ้องต้องทำเป็นหนังสือ และมี

- (1) ชื่อศาลและวันเดือนปี
- (2) คดีระหว่างผู้ใดโจทก์ ผู้ใดจำเลย และฐานความผิด
- (3) ตำแหน่งพนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ ถ้าราษฎรเป็นโจทก์ให้ใส่ชื่อตัว นามสกุล อายุ ที่อยู่ ชาติและบังคับ
- (4) ชื่อตัว นามสกุล ที่อยู่ ชาติและบังคับของจำเลย
- (5) การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี

ในคดีหมิ่นประมาท ถ้อยคำพูด หนังสือ ภาพขีดเขียนหรือสิ่งอื่นอันเกี่ยวกับข้อหมิ่นประมาท ให้กล่าวไว้โดยบริบูรณ์หรือคิดมาท้ายฟ้อง

(6) อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด

(7) ลายมือชื่อโจทก์ ผู้เรียง ผู้เขียนหรือพิมพ์ฟ้อง”

บทบัญญัติมาตรานี้มีหลักสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

ประการแรก ฟ้องต้องทำเป็นหนังสือ จะฟ้องด้วยวาจาไม่ได้ แต่ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 19 ผู้เสียหายหรือพนักงานอัยการจะฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ ซึ่งเป็นข้อที่แตกต่างกัน

ประการที่สอง ฟ้องจะต้องมีข้อความและกระทำตามที่ระบุไว้ในมาตรา 158 (1) ถึง (7) หากฟ้องฉบับใดไม่มีข้อความหรือไม่กระทำตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ จะเป็นฟ้องที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งศาลอาจสั่งโจทก์แก้ฟ้องให้ถูกต้อง หรือยกฟ้อง หรือไม่ประทับฟ้อง ตามมาตรา 161

ความสำคัญของ (1) ถึง (7) ตามมาตรา 158 นั้น ไม่เท่ากัน ดังนั้นจะได้แยกพิจารณาเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) ส่วนเริ่มต้น ตามมาตรา 158 (1) ถึง (4)
- 2) ส่วนคำบรรยาย ตามมาตรา 158 (5)
- 3) ส่วนท้ายฟ้อง ตามมาตรา 158 (6) และ (7)

ส่วนที่หนึ่ง ส่วนเริ่มต้น (ตาม (1) ถึง (4) ของมาตรา 158)

แบบพิมพ์คำฟ้องมี 2 ชนิด ชนิดหนึ่งเป็นแบบพิมพ์ของพนักงานอัยการ อีกชนิดหนึ่งเป็นแบบพิมพ์ของศาล ถ้าพนักงานอัยการเป็นโจทก์ก็จะใช้แบบพิมพ์ของพนักงานอัยการ แต่ถ้าราษฎรเป็นโจทก์ก็ใช้แบบพิมพ์ของศาล แบบพิมพ์ทั้งสองชนิดดังกล่าวมีถ้อยคำและช่องว่างให้อ่านและเข้าใจได้ง่าย ผู้เป็นโจทก์สามารถกรอกข้อความตามที่กฎหมายกำหนดในช่องว่างต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

มาตรา 158 (1) “ชื่อศาลและวันเดือนปี” ในแบบพิมพ์คำฟ้องจะมีถ้อยคำและช่องว่างดังนี้

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช.....

สำหรับช่อง “ศาล” ก็คือศาลชั้นต้นที่โจทก์จะนำคำฟ้องไปยื่น เช่น ถ้าจะไปยื่นต่อศาลอาญาหรือศาลจังหวัดเชียงใหม่ หรือศาลจังหวัดเบตง ก็เติมคำว่า “อาญา” หรือ “จังหวัดเชียงใหม่” หรือ “จังหวัดเบตง” ลงไปแล้วแต่กรณี ส่วนช่อง “วันที่ เดือน พุทธศักราช” ก็คือวันเดือนปีที่โจทก์นำคำฟ้องไปยื่นต่อศาล

มาตรา 158 (2) “คดีระหว่างผู้ใดโจทก์ ผู้ใดจำเลย และฐานความผิด” ในแบบพิมพ์คำฟ้องจะมีถ้อยคำและช่องว่าง ดังนี้

ระหว่าง { โจทก์
..... จำเลย
ข้อหาหรือฐานความผิด.....

ความมุ่งหมายของมาตรา 158 (2) ก็เพื่อให้ทราบว่า คดีที่ฟ้องร้องกันนั้นผู้ใดเป็นโจทก์ ผู้ใดเป็นจำเลย และจำเลยถูกฟ้องในข้อหาหรือความผิดฐานใด

สำหรับช่อง “โจทก์” ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ จะระบุถึงพนักงานอัยการ ประจำศาลชั้นต้นที่โจทก์จะนำคำฟ้องไปยื่น เช่น “พนักงานอัยการจังหวัดเชียงใหม่” หรือ “พนักงานอัยการจังหวัดอ่างทอง” แต่ในกรณีที่พนักงานอัยการนำคำฟ้องไปยื่นต่อศาลอาญา ในช่อง “โจทก์” จะระบุว่า “พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด” หรือในกรณีที่พนักงานอัยการ นำคำฟ้องไปยื่นต่อศาลจังหวัดซึ่งมีสถานที่ตั้งอยู่ที่อำเภอ เช่น ศาลจังหวัดเบตง หรือศาลจังหวัด แม่สอด ในช่อง “โจทก์” จะระบุว่า “พนักงานอัยการประจำศาลจังหวัดเบตง” หรือ “พนักงาน อัยการประจำศาลจังหวัดแม่สอด” แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ต้องระบุชื่อ นามสกุล และเพศของโจทก์ ในช่อง “โจทก์” เช่น “นายมี ไม่ยากจน” หรือ “นางฟ้า สีคราม” หรือ “นางสาวไทย ใจซื่อ” เป็นต้น

ถ้าผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายเป็นผู้ฟ้องคดีแทนผู้เสียหาย หรือในกรณีที่ผู้เสียหาย เป็นนิติบุคคล ตามมาตรา 4, 5 และ 6 นอกจากจะต้องระบุชื่อ นามสกุล และเพศของผู้เสียหาย หรือชื่อของนิติบุคคลซึ่งเป็นโจทก์แล้ว ยังต้องระบุชื่อ นามสกุล และเพศของผู้มีอำนาจจัดการแทน ผู้เสียหาย ผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคล แล้วแต่กรณีด้วย เช่น “เด็กชายเหลือ นวลละออ โดยนายขาว นวลละออ บิดาผู้แทนโดยชอบธรรม โจทก์” หรือ “บริษัททำมาค้าขึ้น จำกัด โดย นางสาวไทย ใจซื่อ กรรมการผู้จัดการ โจทก์”

การบรรยายฟ้องในคดีที่มีผู้จัดการแทนผู้เสียหาย ต้องระมัดระวังให้ดี อย่าให้สับสน กล่าวคือ ต้องบรรยายฟ้องให้ได้ความว่าโจทก์เป็นผู้เสียหาย มิใช่ผู้จัดการแทนเป็นผู้เสียหาย มิฉะนั้นศาลอาจพิจารณายกฟ้อง (ฎีกาที่ 334/2522)

ส่วนในช่อง “จำเลย” ก็ต้องระบุชื่อ นามสกุล เพศ และฐานะ ทำนองเดียวกับที่ได้ กล่าวไว้ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ แต่ถ้าจำเลยเป็นผู้เยาว์หรือผู้ไร้ความสามารถซึ่งอยู่ใน ความดูแลของผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลแล้วแต่กรณี โจทก์ก็เพียงแต่ระบุชื่อ นามสกุล และเพศของจำเลยเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องระบุชื่อผู้จัดการแทนจำเลยด้วย เว้นแต่ในกรณีที่นิติบุคคล เป็นจำเลย โจทก์ต้องระบุชื่อ นามสกุล และเพศของผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลด้วย เพราะ

ในการไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาคดีที่นิติบุคคลเป็นจำเลย ศาลจะออกหมายเรียกผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลให้ไปยังศาล ถ้าโจทก์ไม่ระบุไว้ ศาลก็ไม่รู้ว่าจะออกหมายเรียกไปถึงผู้ใด ทั้งนี้ตามมาตรา 7

ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์และโจทก์มีหลายคน หรือในกรณีที่จำเลยมีหลายคน การระบุข้อความตามมาตรา 158 (2) คงระบุเพียงว่า “นายขาว นวลละออ กับพวก โจทก์” หรือ “นางสาวดำ งามขำ กับพวก จำเลย” โดยไม่ต้องระบุรายละเอียดว่าโจทก์หรือจำเลยคนอื่น ๆ จะเป็นใครบ้าง เพราะเป็นเรื่องที่จะต้องระบุใน (3) และ (4)

สำหรับในช่อง “ข้อหาหรือฐานความผิด” นั้น หมายถึงลักษณะของความผิดที่จำเลยถูกฟ้อง ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามีชื่อฐานความผิดหลายอย่างด้วยกัน เช่น ฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 334 ฐานฉ้อโกงทรัพย์ตามมาตรา 336 และฐานกรรโชกตามมาตรา 337 เป็นต้น แต่ความผิดบางอย่างกฎหมายมิได้ระบุชื่อฐานความผิดไว้ เช่น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 10 หมวด 1 กฎหมายระบุไว้รวม ๆ ว่า “ความผิดต่อชีวิต” ดังนั้นการระบุชื่อฐานความผิดในกรณีนี้จึงต้องสรุปสาระสำคัญของความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง แล้วนำมาใช้เป็นชื่อฐานความผิด เช่น ความผิดตามมาตรา 288 ก็ใช้ชื่อฐานความผิดว่า “ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น,” ความผิดตามมาตรา 289 (1) ใช้ชื่อฐานความผิดว่า “ความผิดฐานฆ่าบุพการี” หรือความผิดตามมาตรา 293 ใช้ชื่อฐานความผิดว่า “ความผิดฐานช่วยหรือยุยงเด็กอายุยังไม่เกินสิบหกปีให้ฆ่าตนเอง” เป็นต้น

สำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะไม่มีชื่อฐานความผิดเช่นกัน เช่น พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 21 บัญญัติว่า “ผู้ขับขี่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามสัญญาณจราจรและเครื่องหมายจราจรที่ได้ติดตั้งไว้หรือทำให้ปรากฏในทาง หรือที่พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงให้ทราบ” เช่นนี้ ก็เป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องสรุปสาระสำคัญของความผิด โดยโจทก์อาจใช้ชื่อฐานความผิดว่า “ความผิดฐานฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามสัญญาณจราจรและเครื่องหมายจราจรที่ได้ติดตั้งไว้”

ถ้าฟ้องฉบับใดกล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิดหลายฐานด้วยกัน เช่น บุกรุก ปล้นทรัพย์ ฆ่าผู้อื่น พาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุสมควร เช่นนี้ โจทก์ก็ต้องระบุชื่อให้ครบทุกฐานความผิด หนึ่ง มีการกระทำความผิดบางอย่างที่โจทก์ไม่แน่ใจว่าเป็นความผิดฐานใด เช่น ระหว่างความผิดฐานลักทรัพย์กับรับของโจร หรือระหว่างความผิดฐานยกยอกกับฉ้อโกง เช่นนี้ โจทก์ก็จะบรรยายฟ้องรวม ๆ กันมาเพื่อให้ศาลเลือกลงโทษจำเลยฐานใดฐานหนึ่งตามที่จะได้ความในการพิจารณา และใช้ชื่อฐานความผิดตามความประสงค์ของโจทก์

เช่น “ความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร” หรือ “ความผิดฐานยกยอกหรือฉ้อโกง” เป็นต้น

มาตรา 158 (3) “ตำแหน่งพนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ ถ้าราษฎรเป็นโจทก์ก็ให้ใส่ชื่อตัวนามสกุล อายุ ที่อยู่ ชาติและบังคับ”

ในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ข้อความที่ระบุในมาตรา 158 (3) ก็เป็นข้อความเดียวกันกับที่ระบุไว้ในมาตรา 158 (2) แต่ถ้าราษฎรเป็นโจทก์ นอกจากจะระบุข้อความเช่นเดียวกับที่ระบุไว้ในมาตรา 158 (2) แล้ว ยังต้องระบุ “อายุ ที่อยู่ ชาติและบังคับ” ของโจทก์ด้วย

คำว่า “อายุ” น่าจะไม่มีปัญหา เพราะความหมายตรงไปตรงมาตามตัวอักษร

คำว่า “ที่อยู่” น่าจะหมายถึง “ภูมิลำเนา” หรือ “ถิ่นที่อยู่” ตามที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 44 ถึงมาตรา 52

คำว่า “ชาติ” หมายถึงสัญชาติตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของบุคคล

คำว่า “บังคับ”. หมายถึงบุคคลผู้อยู่ในอำนาจอธิปไตยของประเทศใดประเทศหนึ่ง ทั้งยังหมายรวมถึงคนพื้นเมืองของประเทศที่ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศนั้นด้วย คำนี้เข้าใจว่า หลงเหลือมาจากระบบศาลกงสุลที่ต่างประเทศตั้งขึ้นในประเทศไทยเพื่อพิจารณาคดีที่คนในบังคับของชาติตนถูกฟ้องว่ากระทำความผิด และใช้กฎหมายของชาติตนบังคับคดี แต่ในปัจจุบันไม่มีที่ใช้แล้ว จึงไม่ต้องระบุไว้ในคำฟ้อง

ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์และผู้เป็นโจทก์มีหลายคน คำฟ้องจะต้องระบุข้อความตามมาตรา 158 (3) ของโจทก์ทุกคน ถ้าช่องในแบบพิมพ์คำฟ้องไม่พอที่จะกรอกข้อความ โจทก์อาจระบุในช่องแบบพิมพ์คำฟ้องแต่เพียงว่า “นางฟ้า สีคราม กับพวกรวม 3 คน (ปรากฏรายละเอียดตามบัญชีรายชื่อท้ายฟ้อง) โจทก์” แล้วทำบัญชีรายละเอียดตามมาตรา 158 (3) ของโจทก์ทุกคนแนบไว้ท้ายฟ้อง

มาตรา 158 (4) “ชื่อตัว นามสกุล ที่อยู่ ชาติและบังคับของจำเลย” การกรอกข้อความก็ระบุทำนองเดียวกับที่ได้กล่าวไว้ในมาตรา 158 (2) และมาตรา 158 (3)

ส่วนที่สอง ส่วนคำบรรยาย (ตาม (5) ของมาตรา 158)

ส่วนนี้นับว่ามีความสำคัญที่สุดสำหรับคำฟ้อง เพราะถ้าคำฟ้องไม่ถูกต้องในส่วนนี้ ศาลอาจพิพากษายกฟ้อง หรือสั่งไม่ประทับฟ้อง

มาตรา 158 (5) “การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริงและ

รายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรทำที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้

ในคดีหมิ่นประมาท ถ้อยคำพูด หนังสือ ภาพเขียนหรือสิ่งอื่นอันเกี่ยวกับข้อหมิ่นประมาทให้กล่าวไว้โดยบริบูรณ์หรือติดมาท้ายฟ้อง”

สาระสำคัญของส่วนนี้ คือ การบรรยายฟ้อง อาจแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก “การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด” สำหรับความข้อนี้เมื่อโจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดฐานใดแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องบรรยายการกระทำทั้งหลายของจำเลยเพื่อให้เห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดฐานนั้น ประกอบกับความผิดแต่ละฐานต่างมีองค์ประกอบความผิดโดยเฉพาะ ฉะนั้นโจทก์ต้องบรรยายฟ้องให้ครบองค์ประกอบความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้สำหรับความผิดฐานนั้น ๆ ด้วย หากโจทก์บรรยายฟ้องไม่ครบองค์ประกอบความผิด ฟ้องจะไม่สมบูรณ์ ลงโทษจำเลยไม่ได้

ฎีกาที่ 283/2530 ฟ้องที่ขาดองค์ประกอบความผิดตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ ก็ลงโทษจำเลยไม่ได้

ฎีกาที่ 508/2535 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยละเมิดลิขสิทธิ์โดยการขาย ให้เช่า หรือเสนอขาย เสนอให้เช่า หรือนำออกโฆษณาซึ่งภาพยนตร์วีดีโอเทปเพื่อการค้า อันเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 มาตรา 27 และ 44 วรรคสอง ส่วนมาตรา 24, 25 และ 43 วรรคสอง เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยทำซ้ำ หรือดัดแปลง หรือนำออกโฆษณาโดยมิได้รับอนุญาต เมื่อโจทก์มิได้บรรยายฟ้องถึงการกระทำความผิดของจำเลยตามมาตรา 24, 25 และ 43 วรรคสอง แม้โจทก์จะอ้างบทมาตราดังกล่าวมาในคำขอท้ายฟ้อง ก็ไม่อาจลงโทษจำเลยในข้อหาความผิดตามบทมาตราดังกล่าวได้ เพราะเป็นการพิพากษาเกินไปกว่าที่กล่าวในฟ้อง ต้องห้ามตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 192 วรรคหนึ่ง

ฎีกาที่ 4447/2539 โจทก์บรรยายฟ้องแต่เพียงว่า จำเลยออกเช็คเพื่อชำระหนี้เงินกู้ยืม โดยมิได้บรรยายว่าหนี้ดังกล่าวเป็นหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมาย ทั้งโจทก์มิได้แนบสำเนาสัญญากู้ยืมมาท้ายฟ้อง ค่าฟ้องของโจทก์จึงขาดข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 เป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ.อาญา มาตรา 158 (5)

ตัวอย่างการบรรยายฟ้องที่สมบูรณ์

ฎีกาที่ 627/2535 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพา

เอาไป รับซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใด อันเป็นการกล่าวอ้างถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยกระทำความผิด ตาม ป.อาญา มาตรา 357 ซึ่งการกระทำทุกอย่างหรืออย่างใดอย่างหนึ่งย่อมเป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เมื่อโจทก์นำสืบฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทุกอย่างการกระทำของจำเลยย่อมเป็นความผิดตามกฎหมายดังกล่าว ฟ้องของโจทก์ชอบด้วย ป.วิ.อาญา มาตรา 158 ไม่เคลือบคลุม

ฎีกาที่ 1035/2535 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้กำลังประทุษร้าย โดยจับแขนผู้เสียหายไว้ ทำให้ผู้เสียหายอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขจัดขึ้นได้ แล้วจำเลยทั้งสองได้ร่วมกันข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหาย เป็นการบรรยายถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด พอสมควรที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดีแล้ว ส่วนข้อที่ว่าจำเลยคนใดเป็นผู้จับแขนผู้เสียหายข้างใด จำเลยร่วมกันข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายอย่างไร จำเลยคนใดทำหน้าที่อะไรนั้น เป็นเพียงรายละเอียดที่โจทก์นำสืบได้ในชั้นพิจารณา ไม่จำเป็นต้องบรรยายมาในคำฟ้อง จึงเป็นคำฟ้องที่ชอบ

ฎีกาที่ 2039/2538 โจทก์บรรยายฟ้องว่า เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2537 เวลากลางวัน จำเลยกับพวกที่หลบหนีร่วมกันเล่นการพนันสลากกินรวบพนันเอาทรัพย์สินกัน โดยจำเลยเป็นเจ้าของมือสลากกินรวบรับกินรับใช้ ส่วนพวกที่หลบหนีเป็นลูกค้ำผู้เข้าร่วมเล่นการพนันโดยเป็นผู้ซื้อสลากกินรวบ เป็นการบรรยายการกระทำที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น พอที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดีแล้ว ส่วนการกระทำที่ว่าถือเอาเลขสองตัวหรือสามตัวของรางวัลที่ 1 ตรงไหนเป็นเลขถูกรางวัลสลากกินรวบ เป็นวิธีการเล่นการพนันสลากกินรวบซึ่งเป็นรายละเอียดที่โจทก์ไม่จำเป็นต้องบรรยายมาในฟ้อง ฟ้องโจทก์ไม่เคลือบคลุม

ฎีกาที่ 6711/2539 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันปลอมหรือใช้ให้ผู้อื่นปลอมหนังสือมอบอำนาจ แม้จะได้ความอย่างใดอย่างหนึ่ง การกระทำของจำเลยทั้งสองก็เป็นความผิด ฟ้องโจทก์ไม่เคลือบคลุม

ฎีกาที่ 6632/2540 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยโดยปราศจากเหตุอันควรได้พรากรเด็กหญิง ส. อายุ 13 ปีเศษ ไปเสียจากความปกครองดูแลของ ป. ผู้เป็นมารดา เพื่อการอนาจารครบองค์ประกอบความผิดฐานพรากรผู้เยาว์แล้ว หากจำต้องบรรยายว่าจำเลยกระทำอนาจารอย่างไรไม่ฟ้องโจทก์สมบูรณ์ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) ไม่เป็นฟ้องเคลือบคลุม

ตัวอย่างการบรรยายฟ้องที่ไม่สมบูรณ์

ความผิดฐานปล้นทรัพย์

โจทก์ฟ้องนาย ก. เป็นจำเลยเพียงคนเดียว โดยบรรยายฟ้องว่า จำเลยกับพวกที่ยังหลบหนีสมคบกันปล้นทรัพย์ผู้มีชื่อ ขอให้ลงโทษ โดยไม่ได้ระบุให้ชัดว่าพวกของจำเลยที่ยังหลบหนีนั้นมีกี่คน วินิจฉัยว่า พวกของจำเลยที่ยังหลบหนีอาจจะเป็นคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ ถ้าเป็นคนเดียว การกระทำของจำเลยตามที่โจทก์ฟ้องก็ไม่ใช่เป็นการปล้นทรัพย์ ดังนั้นฟ้องโจทก์จึงไม่สมบูรณ์ในความผิดฐานปล้นทรัพย์ แม้ทางพิจารณาจะให้ความว่าจำเลยกับพวกรวม 5 คนทำการปล้นทรัพย์ ก็จะไม่ลงโทษจำเลยฐานปล้นทรัพย์ไม่ได้ คงลงโทษได้เพียงฐานชิงทรัพย์เท่านั้น (ฎีกาที่ 1331/2493 และ ฎีกาที่ 2161/2531)

โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งสามร่วมกันมีอาวุธปืน ใช้กำลังประทุษร้ายปล้นเอาทรัพย์ของโจทก์ไปโดยเจตนาทุจริต วินิจฉัยว่า โจทก์มิได้บรรยายว่าจำเลยใช้กำลังประทุษร้ายนั้นกระทำอย่างไร และไม่ปรากฏว่าการใช้กำลังประทุษร้ายนั้น เพื่อให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์ หรือเพื่อการอย่างหนึ่งอย่างใดดังที่บัญญัติไว้ใน ป.อาญา มาตรา 339 อันเป็นส่วนหนึ่งของความผิดฐานปล้นทรัพย์ ฟ้องโจทก์จึงไม่สมบูรณ์ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) (ฎีกาที่ 1033/2527)

ฎีกาที่ 96/2532 โจทก์บรรยายฟ้องแต่เพียงว่าจำเลยกับพวกร่วมกันใช้กำลังประทุษร้ายโดยใช้มีดหรือค้อนผู้เสียหาย แล้วใช้ปืนยิงเจ็ญ จ่อ จี๋ บังกับผู้เสียหายว่าในทันใดนั้นจะใช้อาวุธปืนยิงประทุษร้ายผู้เสียหาย โดยมีได้บรรยายว่าในการปล้นทรัพย์ได้ใช้ปืนยิงด้วย ดังนั้นแม้ทางพิจารณาจะให้ความว่าในการปล้นทรัพย์นั้น พวกจำเลยได้ใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหาย จำเลยก็มีความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 340 วรรคสอง เท่านั้น

ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้

การที่จำเลยจะมีความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตาม ป. อาญา มาตรา 350 จะต้องปรากฏว่าขณะที่จำเลยย้าย หรือโอนขายทรัพย์ของตนไปให้แก่ผู้อื่นนั้น โจทก์ผู้เป็นเจ้าหนี้ของจำเลยได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้จำเลยชำระหนี้ และจำเลยได้รู้เช่นนั้น หากโจทก์ไม่บรรยายข้อความดังกล่าวก็เป็นฟ้องที่ขาดสาระสำคัญ ไม่ครบองค์ประกอบความผิดและเป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์ (ฎีกาที่ 288/2515, ฎีกาที่ 655/2519 และฎีกาที่ 2976/2524)

ความผิดฐานทำร้ายร่างกายสาหัส

ฎีกาที่ 1450/2529 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานพยายามฆ่าผู้อื่น ตาม ป. อาญา

มาตรา 288, 80 ทางพิจารณาได้ความว่าจำเลยทำร้ายร่างกายผู้เสียหายจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส แต่ฟังไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย หากโจทก์มิได้บรรยายฟ้องว่าผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส ศาลจะลงโทษจำเลยตามมาตรา 297 ไม่ได้ คงลงโทษได้เพียงตามมาตรา 295 (ฎีกาที่ 6416/2534)

ความผิดฐานวางเพลิง

ฎีกาที่ 5364/2536 โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยวางเพลิงเผาทรัพย์สินของผู้เสียหายโดยมิได้ระบุว่าการกระทำของจำเลยน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น อันจะเป็นความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 220 ย่อมเป็นฟ้องที่ขาดองค์ประกอบความผิดตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 158 (5) แม้จำเลยมิได้หลงต่อสู้ ก็ลงโทษจำเลยตามมาตรา 158 (5) ไม่ได้

ความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติตามหน้าที่

ฎีกาที่ 4881/2541 คำฟ้องของโจทก์มิได้บรรยายถึงหน้าที่ตลอดจนการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติงานในหน้าที่ของจำเลยมาในคำฟ้อง คำฟ้องของโจทก์ในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดตาม ป.อาญา มาตรา 157 จึงเป็นฟ้องเคลือบคลุม ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5)

ในกรณีที่โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำผิดหลายกรรม โจทก์ต้องบรรยายฟ้องให้ปรากฏองค์ประกอบความผิดของแต่ละกรรมโดยชัดแจ้ง

ฎีกาที่ 664/2524 การที่จะพิจารณาว่าคำฟ้องในความผิดฐานใดครบองค์ประกอบความผิดหรือไม่ ต้องพิจารณาเป็นรายกระทง ไม่ใช่พิจารณารวมกัน

ฎีกาที่ 58/2528 โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยกระทำผิดหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ ช่มขึ้นกระทำชำเราผู้เสียหายจนสำเร็จความใคร่หลายครั้งต่างกรรมต่างวาระกัน แต่มิได้บรรยายว่ากระทำผิดกี่กรรม และเมื่อใดบ้าง วินิจฉัยว่า การช่มขึ้นกระทำชำเรานั้นแม้จะกระทำหลายครั้ง หากเป็นการกระทำต่อเนื่องกันจากเจตนาเดิม ย่อมเป็นความผิดเพียงกรรมเดียว ศาลจึงชอบที่จะลงโทษจำเลยได้กรรมเดียว

ฎีกาที่ 33/2532 ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานลักขโมยโดยบรรยายฟ้องว่า ระหว่างวันเวลาที่ระบุไว้ จำเลยรับเงินจาก ข. ซึ่งชำระหนี้แก่โจทก์หลายครั้งรวมเป็นเงิน 180,000 บาท และจำเลยเบียดเบียนลักขโมยเงินดังกล่าวไปโดยทุจริต มิได้บรรยายว่าจำเลยรับเงินกี่ครั้ง ครั้งละเท่าใด ดังนั้นแม้จะพิจารณาได้ความว่าจำเลยกระทำผิดหลายกรรม ศาลก็จะเรียงกระทงลงโทษจำเลยไม่ได้ เพราะเป็นการนอกเหนือไปจากฟ้อง

ฎีกาที่ 814/2532 เมื่อตามคำฟ้องมิได้บรรยายรายละเอียดการกระทำของจำเลย ให้ปรากฏพอที่จะให้เห็นว่าโจทก์ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยทุกกรรม ศาลจะพิพากษาลงโทษ จำเลยเป็นแต่ละกรรมแยกตามจำนวนผู้เสียหายนอกเหนือไปจากคำฟ้องหาได้ไม่

การกระทำผิดของจำเลยบางครั้งคาบเกี่ยวกัน ไม่สามารถยืนยันได้ว่าเป็นความผิดฐานใด โจทก์อาจบรรยายฟ้องตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น แล้วขอให้ศาลเลือกลงโทษจำเลยตามความผิดที่ได้ ความจากการพิจารณา แต่การบรรยายฟ้องต้องระวางอย่าให้ขัดแย้งกัน มิฉะนั้นจะเป็นฟ้อง เคลือบคลุม

ความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร

ฎีกาที่ 904/2496 โจทก์บรรยายฟ้องตอนต้นว่า คืบวันเกิดเหตุจำเลยลักยางรถยนต์ของผู้เสียหายไป ต่อมาจับจำเลยได้พร้อมด้วยของกลางซึ่งจำเลยลักไปดังกล่าว หรือมิฉะนั้นตามวัน เวลาเกิดเหตุจำเลยได้รับของกลางไว้โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นของที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมาย วินิจฉัยว่า คำฟ้องของโจทก์ขัดตัดแย้งกัน ไม่อาจทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี เป็นฟ้องเคลือบคลุม

ฎีกาที่ 30/2498 บรรยายฟ้องตอนต้นว่า คืบวันเกิดเหตุจำเลยลักไม้กระดานของโจทก์ไป ต่อมาจับไม้กระดานของกลางได้จากจำเลย แต่ตอนท้ายบรรยายฟ้องว่า ทั้งนี้โดยจำเลยเป็น โจรลักไม้กระดานของโจทก์ หรือจำเลยรับเอาไม้ของกลางไว้โดยรู้ยู่ว่าเป็นของที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมาย ดังนี้ เป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) (ฎีกาที่ 250/2500)

ต่อมาศาลฎีกาได้ผ่อนคลายความเคร่งครัดลง โดยวินิจฉัยทำนองว่า การบรรยายฟ้องตาม ฎีกาที่ 904/2496 และฎีกาที่ 30/2498 นั้น ไม่ขัดแย้งกัน เพราะเมื่ออ่านคำฟ้องทั้งหมดแล้วคงได้ ใจความว่า โจทก์ไม่แน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้ลัก แต่ด้วยเหตุที่จับของกลางได้ที่จำเลย จึงขอให้ศาล ลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรฐานใดฐานหนึ่ง มิได้ประสงค์จะให้ลงโทษจำเลย ทั้งสองฐาน จนทำให้จำเลยผิดหลงหรือไม่สามารถเข้าใจข้อหาได้ดี ฟ้องของโจทก์จึงไม่เคลือบ-คลุม (ฎีกาที่ 212/2504)

ความผิดฐานฉ้อโกงหรือยักยอก

ฎีกาที่ 1239/2493 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยเอาความเท็จมาหลอกลวงผู้เสียหายว่า จะเอารถยนต์ซึ่งจำเลยมอบให้ผู้เสียหายยัดไว้เป็นประกันเงินกู้ไปบรรทุกผลไม้ ผู้เสียหายหลงเชื่อ จึงมอบให้ไป หรือผู้เสียหายมอบรถยนต์ให้จำเลยไปโดยจำเลยขอมิไปใช้รับจ้างขนผลไม้ แล้ว จำเลยเอาไปขายเสีย วินิจฉัยว่า โจทก์บรรยายการกระทำของจำเลยขัดกันอยู่ในตัว กล่าวคือ ถ้าหากฟังว่าจำเลยหลอกลวงให้ผู้เสียหายส่งรถ ก็ไม่ใช่เรื่องยืมรถ และถ้าหากเป็นเรื่องยืมรถ ก็ไม่ใช่เรื่องจำเลยเอาความเท็จไปหลอกลวงผู้เสียหาย ฟ้องเช่นนี้ไม่ถูกต้อง

ฎีกาที่ 260/2534 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยเป็นลูกจ้างประจำของผู้เสียหาย ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ควบคุมครอบครองรถยนต์บรรทุกของผู้เสียหาย กลับนำรถที่ได้รับมอบหมายไปปรับจ้างคนอื่นโดยทุจริต คำว่า “ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ควบคุมครอบครองรถ” มีความหมายต่างกับคำว่า “ได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สิน” ตาม ป.อาญา มาตรา 353 ฟ้องโจทก์จึงไม่ครบองค์ประกอบความผิดตามบทมาตราดังกล่าว ลงโทษจำเลยไม่ได้

ความผิดฐานแจ้งความเท็จและเบิกความเท็จ

โจทก์ต้องบรรยายฟ้องให้ชัดแจ้งว่าความจริงเป็นอย่างไร เพื่อแสดงให้เห็นว่าข้อความที่จำเลยแจ้งต่อเจ้าพนักงานหรือเบิกความต่อศาลนั้นเป็นความเท็จ และเพื่อที่จำเลยจะได้เข้าใจข้อหาได้ดีและสามารถต่อสู้คดีได้ถูกต้อง หากโจทก์บรรยายฟ้องว่า ถ้าข้อความที่จำเลยให้การในชั้นศาลเป็นความจริง การที่จำเลยให้การต่อพนักงานสอบสวนก็ย่อมเป็นเท็จ และถ้าหากข้อความที่จำเลยให้การต่อพนักงานสอบสวนเป็นความจริง การเบิกความของจำเลยต่อศาลก็ย่อมเป็นเท็จ เช่นนี้ แสดงว่าโจทก์เองก็ไม่ทราบว่าเป็นความจริงเป็นอย่างไร ฟ้องของโจทก์จึงเป็นฟ้องที่ขัดกันเองอยู่ในตัว ไม่อาจทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาและต่อสู้คดีได้ถูกต้อง เป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) (ฎีกาที่ 1806/2523 และฎีกาที่ 1976/2525)

ฎีกาที่ 2551/2521 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยเป็นพยานชั้นสอบสวนให้การว่าเห็นและจำคนร้ายได้ คือจำเลยในคดีนั้น แต่จำเลยเบิกความในชั้นศาลว่า เห็นคนร้าย จำไม่ได้ว่าเป็นใคร ทั้งนี้เป็นการแจ้งความเท็จหรือเบิกความเท็จ วินิจฉัยว่า โจทก์มิได้บรรยายว่าอย่างไรเป็นเท็จ อย่างเป็นทางการแจ้งความเท็จ หรือความจริงเป็นอย่างไร เมื่อโจทก์มิได้ยืนยันข้อเท็จจริงมาว่าข้อความใดเป็นความเท็จ ก็ยากที่จำเลยจะต่อสู้คดีได้ จึงเป็นฟ้องเคลือบคลุม

ฎีกาที่ 337/2528 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยเบิกความเท็จในการพิจารณาคดีอาญาเรื่องหมิ่นประมาท และข้อความเท็จที่จำเลยเบิกความเป็นข้อสำคัญในคดี แต่โจทก์มิได้บรรยายว่าคดีมีข้อกล่าวหาอันอย่างไร และข้อความที่จำเลยเบิกความเท็จเป็นข้อสำคัญในคดีนั้นอย่างไร เป็นฟ้องที่ไม่ชอบ (ฎีกาที่ 609/2531, ฎีกาที่ 4974/2531, ฎีกาที่ 364/2532 และฎีกาที่ 1381/2533)

ฎีกาที่ 2135/2536 โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยเบิกความเท็จต่อศาลในการพิจารณาคดีแพ่ง โดยบรรยายรายละเอียดข้อความที่จำเลยเบิกความกับความจริงเป็นอย่างไร และว่าคำเบิกความของจำเลยเป็นข้อสำคัญในคดี แต่โจทก์มิได้บรรยายว่าคดีที่จำเลยเบิกความอันเป็น

เท็จนั้นมิใช่ข้อหาหรือประเด็นพิพาทเป็นอย่างไร และประเด็นที่สำคัญของคดีมีว่าอย่างไร ดังนี้
ฟ้องโจทก์จึงไม่ได้บรรยายถึงการกระทำที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิดพอสมควรเท่าที่จะทำให้
จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี ย่อมเป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5)

ฟ้องโจทก์ที่ขัดแย้งกัน เป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) แม้จำเลย
จะให้การรับสารภาพ ก็ลงโทษจำเลยไม่ได้ (ฎีกาที่ 1558/2525)

เพื่อหลีกเลี่ยงความบกพร่องในการบรรยายฟ้อง จึงควรใช้ถ้อยคำของกฎหมายในบท
มาตราที่บัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดให้ครบถ้วน อย่างไรก็ตาม หากโจทก์มิได้ใช้
ถ้อยคำตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่ใช้ถ้อยคำอื่น หากถ้อยคำที่ใช้มีความหมายตรงตามที่กฎหมาย
บัญญัติ ฟ้องของโจทก์ก็ถือว่าสมบูรณ์ (ฎีกาที่ 708/2518)

ตัวอย่าง ความผิดฐานทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในสาธารณะสถาน

ฎีกาที่ 894/2515 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 พุดโต้เถียงทะเลาะกัน
โดยคำซึ่งกันและกัน กับใช้ผลพริกทองและสิ่งไม้ทิ่มใส่กันและกันที่ตลาด วินิจฉัยว่า พอเข้าใจได้ว่า
เป็นการทะเลาะกันอย่างอื้ออึงในสาธารณะสถาน ครบองค์ประกอบความผิดตาม ป. อาญา
มาตรา 372 แล้ว

ความผิดฐานบุกรุก

ฎีกาที่ 308/2517 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยบังอาจบุกรุกเข้าไปในบริเวณสถานที่
ราชการ วินิจฉัยว่า แม้จะมีได้ระบุถ้อยคำของกฎหมายว่า “โดยไม่มีเหตุอันสมควร” แต่คำว่า
“บังอาจบุกรุก” ย่อมเป็นที่เข้าใจได้แล้วว่าเป็นการเข้าไปโดยไม่มีเหตุอันสมควรนั่นเอง

ความผิดฐานลักทรัพย์

ฎีกาที่ 1571/2518 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยบังอาจจัดเอาคิ้วทองเหลืองของพื้นตึกไป
วินิจฉัยว่า แม้ฟ้องของโจทก์จะมีได้ระบุคำว่า “ลัก” และคำว่า “โดยทุจริต” ก็เป็นฟ้องที่ครบองค์
ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์ เพราะคำว่า “บังอาจ” และคำว่า “เอาไป” เมื่อพิจารณาประกอบ
กันก็บ่งอยู่ในตัวแล้วว่ากระทำโดยทุจริต

ความผิดฐานฉ้อโกง

ฎีกาที่ 3149/2535 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยบังอาจแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อ
โจทก์ โจทก์หลงเชื่อจึงมอบเงินให้จำเลยไป แม้ฟ้องโจทก์จะมีได้ระบุคำว่า “โดยทุจริต” ไว้
ก็ตาม แต่คำว่า “บังอาจ” กับข้อความที่ว่า “โจทก์หลงเชื่อจึงมอบเงินให้จำเลยไป” ประกอบ

กันก็บ่งอยู่แล้วว่า จำเลยกระทำโดยทุจริต ฟ้องโจทก์จึงครบองค์ความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อาญา มาตรา 341 (ฎีกาที่ 6711/2539)

ความผิดฐานแจ้งให้จขข้อความเท็จ

ฎีกาที่ 3334/2531 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยแจ้งให้ ก. เจ้าหน้าที่ที่ดินอำเภอ ผู้ทำหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนต่าง ๆ จขข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารคำขอออกริบแทน หนังสือรับรองการทำประโยชน์และเอกสารบันทึกซื้อขายซึ่งเป็นเอกสารราชการและมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐานว่าหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้หายไป แม้มิได้บรรยายว่า ก. เป็นเจ้าพนักงานที่ดิน ก็ย่อมเข้าใจได้ว่า ก. เป็นเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ตาม ป.อาญา มาตรา 267 แล้ว หาเป็นฟ้องที่เคลือบคลุมหรือขาดองค์ประกอบความผิดไม่

ความผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค

ฎีกาที่ 2859/2531 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค โดยธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน อ้างว่ามีคำสั่งให้ระงับการจ่ายเงิน แม้โจทก์จะมีได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตในการห้ามธนาคารมิให้ใช้เงินตามเช็ค แต่โจทก์ก็บรรยายฟ้องว่า จำเลยออกเช็คโดยมีเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค ฟ้องโจทก์จึงเป็นฟ้องที่ชอบด้วย ป.วิ.อาญา มาตรา 158 (5) แล้ว

ฎีกาที่ 2133/2537 โจทก์บรรยายฟ้องแต่เพียงว่า จำเลยออกเช็คเพื่อชำระหนี้ โดยมีได้ระบุว่า เป็นหนี้ที่มีอยู่จริงและบังคับได้ตามกฎหมายด้วยนั้น เป็นการบรรยายฟ้องที่ขาดองค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 4 ของ พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 คำฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5)

ความผิดฐานเป็นพนักงานสอบสวนปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ฎีกาที่ 643/2523 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยมียศเป็นร้อยตำรวจเอก รับราชการตำรวจที่สถานีตำรวจภูธรแห่งหนึ่ง จำเลยทำรายงานการสอบสวนเป็นเท็จ ฯลฯ โดยโจทก์มิได้บรรยายด้วยว่าจำเลยเป็นพนักงานสอบสวน วินิจฉัยว่า ตามฟ้องของโจทก์เป็นที่เข้าใจได้ว่าจำเลยเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานสอบสวน อันอาจเป็นความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 157 และมาตรา 201

ความผิดฐานเบิกความเท็จ

ฎีกาที่ 1388/2529 แม้โจทก์จะมีได้บรรยายฟ้องระบุม่าให้ชัดแจ้งว่า ข้อที่จำเลยเบิก

ความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี แต่โจทก์ก็บรรยายข้อเท็จจริงไว้ด้วยว่า จำเลยเป็นประจักษ์พยาน หากศาลเชื่อตามคำเบิกความอันเป็นเท็จของจำเลย อาจทำให้คดีของโจทก์ขาดประจักษ์พยาน โจทก์อาจได้รับความเสียหาย วินิจฉัยว่า ข้อความดังกล่าวย่อมแสดงอยู่ในตัวว่า คำเบิกความ อันเป็นเท็จของจำเลยนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี ฟ้องของโจทก์จึงไม่ขาดองค์ประกอบความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 177

ความผิดบางลักษณะแม้จะบรรยายฟ้องโดยใช้ถ้อยคำของกฎหมายแล้ว แต่ก็ยังไม่เพียงพอ ที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี โจทก์จึงต้องบรรยายข้อเท็จจริงเพิ่มเติมนอกเหนือจากถ้อยคำ ของกฎหมายตามที่บัญญัติไว้สำหรับการกระทำผิดนั้น ๆ มิฉะนั้นฟ้องของโจทก์ก็ไม่สมบูรณ์

ตัวอย่าง ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส

ฎีกาที่ 1418/2493 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยขับรถยนต์โดยประมาทเป็นเหตุให้ชน รตผู้อื่นและเกิดบาดเจ็บสาหัส ขอให้ลงโทษ แต่มิได้บรรยายว่าจำเลยประมาทอย่างไร วินิจฉัย ว่า เป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์เพราะความประมาทนั้นเกิดขึ้นได้หลายอย่างหลายประการ

ความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป. อาญา มาตรา 341, 342, 343

ฎีกาที่ 722/2512 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยเจตนาทุจริต ใช้อุบายหลอกลวงโจทก์และ ประชาชนด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จและปกปิดความจริง (ซึ่งเป็นถ้อยคำตามที่กฎหมาย บัญญัติไว้) แต่มิได้บรรยายว่าความจริงเป็นอย่างไรและความเท็จเป็นอย่างไร วินิจฉัยว่าฟ้อง ของโจทก์ไม่มีมูลเป็นความผิดฐานฉ้อโกง

ความผิดฐานเบิกความเท็จ

ฎีกาที่ 2432/2518 ฟ้องว่าเบิกความเท็จ บรรยายคำเบิกความที่ว่าเป็นเท็จ และว่า ความจริงเป็นอย่างไร กับว่าเป็นข้อสำคัญในคดี แต่มิได้บรรยายว่าสำคัญแก่คดีอย่างไร วินิจฉัย ว่า เป็นฟ้องไม่สมบูรณ์ (ฎีกาที่ 19/2532 และฎีกาที่ 2986/2535)

ความผิดฐานชักยอก

ฎีกาที่ 2352/2521 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยครอบครองรถยนต์ของโจทก์ แล้ว เบียดบังเอาเรือเป็นของจำเลยหรือนุคคลที่สามโดยทุจริต ขอให้ลงโทษตาม ป. อาญา มาตรา 352 แต่มิได้บรรยายว่าจำเลยกระทำการอย่างไรที่พอจะถือได้ว่าเป็นการเบียดบัง วินิจฉัยว่าเป็น ฟ้องเคลือบคลุม (อ้างฎีกาที่ 1057/2504)

ความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ

ฎีกาที่ 245/2525 พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องว่า จำเลยแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาแก่พนักงานสอบสวน โดยแจ้งว่าภริยาจำเลยถูกมีดหล่นจากตู้เย็นใส่หน้าห้อง ได้รับอันตรายแก่กายและต่อมาได้ถึงแก่ความตาย ซึ่งความจริงมิใช่เช่นนั้น ขอให้ลงโทษตาม ป. อาญา มาตรา 172 โดยมีได้บรรยายฟ้องว่าความจริงเป็นอย่างไร วินิจฉัยว่า ฟ้องของโจทก์ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5)

ฎีกาที่ 761/2533 การบรรยายฟ้องโดยเพียงหยิบยกเอาถ้อยคำของกฎหมายในแต่ละมาตราบรรยายเพื่อให้ครบองค์ประกอบความผิดเท่านั้น มิได้กล่าวถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำผิดและไม่มีข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดเกี่ยวกับเวลา และสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ รวมทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี จึงเป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ.อาญา มาตรา 158 (5)

ความผิดต่อเสรีภาพ

ฎีกาที่ 2565/2517 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยบังอาจหน่วงเหนี่ยวกักขังโจทก์ให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย และจำเลยข่มขืนใจโจทก์โดยมีอาวุธเพื่อให้โจทก์ถอนทะเบียนสมรสระหว่างโจทก์กับภริยา แต่มิได้บรรยายว่าจำเลยกระทำอย่างไรที่ว่าเป็นการข่มขืนใจโจทก์ตาม ป. อาญา มาตรา 309 และกระทำอย่างไรที่ว่าเป็นการหน่วงเหนี่ยวกักขังโจทก์ ทำให้โจทก์ปราศจากเสรีภาพในร่างกายตาม ป. อาญา มาตรา 310 วินิจฉัยว่า ฟ้องของโจทก์ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5)

ในกรณีที่มีข้อสันนิษฐานของกฎหมายเป็นคุณแก่โจทก์ โจทก์ต้องบรรยายข้อเท็จจริงให้เข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายด้วย มิฉะนั้นโจทก์ไม่มีสิทธินำสืบ

ฎีกาที่ 1499/2528 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีคุณภาพต่ำและกระทำการปลอมปนน้ำมันที่จำหน่าย แต่มิได้บรรยายว่าจำเลยมีน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีคุณภาพต่ำไว้ในครอบครองปริมาณตั้งแต่ 200 ลิตรขึ้นไป เพื่อให้เข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าจำเลยเป็นผู้กระทำการปลอมปนน้ำมันเชื้อเพลิงดังกล่าวเพื่อจำหน่าย โจทก์จึงนำสืบข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่ได้ และศาลก็จะรับฟังข้อเท็จจริงนั้นมาปรับบทกฎหมายซึ่งมิได้บรรยายมาในฟ้องไม่ได้

คดีอาญาที่อาจยอมความได้ พนักงานอัยการไม่ต้องบรรยายฟ้องว่าผู้เสียหายได้ร้องทุกข์แล้ว เพราะมิใช่เป็นการกระทำที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำผิด จึงมิใช่องค์ประกอบความผิด (ฎีกาที่ 1500/2504 และฎีกาที่ 306—307/2505) หรือหากว่า โจทก์บรรยายฟ้องว่าผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ตามระเบียบแล้ว แต่จำเลยมิได้ยกขึ้นต่อผู้ว่าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ โจทก์ก็ไม่ต้องนำสืบ

ในข้อที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์แล้ว อย่างไรก็ตาม ทั้งสองกรณีดังกล่าวหากทางพิจารณาข้อเท็จจริง ได้ความว่า ผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนก็ไม่มีอำนาจสอบสวน และพนักงานอัยการ โจทก์ก็ไม่มีอำนาจฟ้อง (ฎีกาที่ 11/2522)

อนึ่ง คดีอาญาที่อาญายอมความได้ หากผู้เสียหายร้องทุกข์เกินสามเดือนนับแต่วันที่รู้เรื่อง ความผิด ต้องบรรยายฟ้องด้วยว่าเหตุใดจึงมีอำนาจฟ้องจำเลย

ฎีกาที่ 141/2492 ฟ้องว่าจำเลยยกยอกเงินไปเมื่อเดือนมกราคม 2490 และผู้เสียหาย ได้ร้องทุกข์ให้เจ้าพนักงานดำเนินคดีเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2490 อันเป็นเวลาล่วงเลย 3 เดือน ซึ่งโดยปกติคดีโจทก์ย่อมขาดอายุความตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 80 (ป. อาญา มาตรา 96) เพราะเป็นคดีส่วนตัว วินิจฉัยว่า โจทก์มิได้บรรยายฟ้องให้เห็นว่าโจทก์ยังมีอำนาจฟ้องจำเลย เมื่อพ้น 3 เดือน คดีโจทก์ขาดอายุความ พิพากษายกฟ้อง

สาระสำคัญของส่วนคำบรรยายประการที่สอง คำว่า “ข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น” เมื่อโจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำผิดแล้ว โจทก์ต้องบรรยายฟ้องให้ปรากฏข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งอ้างว่าเกิดการกระทำผิดด้วย

คำว่า “เวลา” มิได้หมายความเฉพาะเวลากลางวันหรือเวลากลางคืนเท่านั้น แต่หมายรวมถึงวันเดือนปีที่จำเลยถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิดด้วย (ฎีกาที่ 512/2493) ฉะนั้นคำฟ้อง จึงต้องระบุทั้งวันเดือนปี และเวลากลางวันหรือเวลากลางคืน

ฎีกาที่ 273/2490 ฟ้องไม่ระบุปีที่จำเลยกระทำผิด ถือว่าไม่มีรายละเอียดเพียงพอ ต้องยกฟ้อง

คดีบางเรื่อง แม้โจทก์จะมีได้บรรยายฟ้องว่าเหตุเกิดในเวลากลางวันหรือเวลากลางคืน หากพิจารณาจากคำฟ้องแล้ว พอเข้าใจได้ว่าหมายถึงเวลาใด เช่นนั้น ก็ถือว่าฟ้องของโจทก์ สมบูรณ์

ฎีกาที่ 868—869/2494 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยเบิกความเท็จในศาล โดยระบุวันเดือนปี ที่หาว่าจำเลยเบิกความ แต่มิได้ระบุว่าเป็นเวลากลางวันหรือเวลากลางคืน วินิจฉัยว่า พอเข้าใจได้ว่าหมายถึงเวลากลางวัน เพราะตามธรรมดาการพิจารณาคดีย่อมกระทำในเวลากลางวัน ฟ้องของโจทก์จึงสมบูรณ์

ฎีกาที่ 101/2495 ฟ้องระบุถึงวันเดือนปีที่จำเลยนำหนังสือปลอมไปแสดงต่อเจ้าพนักงาน หอทะเบียนที่ดิน แต่มิได้ระบุว่าเป็นเวลากลางวันหรือเวลากลางคืน วินิจฉัยว่า ย่อมเข้าใจได้ว่า

เป็นเวลากลางวันซึ่งเป็นเวลาราชการตามปกติ ฟ้องของโจทก์จึงสมบูรณ์

ในกรณีที่ฟ้องของโจทก์บรรยายละเอียดเกี่ยวกับเวลาแล้ว แต่เกิดมีข้อผิดพลาดขึ้นเนื่องจากการพิมพ์หรือการเรียงความ หากข้อผิดพลาดนั้นไม่ใช่ข้อสาระสำคัญและจำเลยมิได้หลงต่อสู้อฟ้องของโจทก์ก็สมบูรณ์

ฎีกาที่ 1564/2492 ฟ้องว่าจำเลยกระทำผิดวันที่ 4 มกราคม 3491 ทางพิจารณาโจทก์และจำเลยต่างนำสืบว่าเหตุเกิดเมื่อปี พ.ศ. 2491 วินิจฉัยว่า เป็นการพิมพ์ตัวเลขจำนวนพันผิดพลาด คือ แทนที่จะเป็นเลข 2 กลับเป็นเลข 3 ไม่เป็นเหตุให้ยกฟ้อง

ฎีกาที่ 943/2494 ฟ้องว่าจำเลยกระทำผิดวันที่ 23 สิงหาคม (ตรงกับวันแรม 13 ค่ำ เดือน 8) พ.ศ. 2492 ทางพิจารณาได้ความว่าเหตุเกิดเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม (ตรงกับวันแรม 13 ค่ำ เดือน 8) พ.ศ. 2492 วินิจฉัยว่า วันเกิดเหตุตามสุริยคติผิดพลาดไป แต่วันขึ้นแรมตามจันทรคติยังถูกต้องอยู่ เช่นนี้ ยังถือไม่ได้ว่าโจทก์ฟ้องผิดวัน

ฎีกาที่ 1626/2506 ฟ้องว่าเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2505 เวลากลาง จำเลยกับพวกร่วมกันเล่นการพนันสลากรินรวบโดยมิได้รับอนุญาต วินิจฉัยว่า โจทก์กล่าวในฟ้องเพียงว่า “เวลากลาง” นั้น เป็นข้อผิดพลาดในการเรียงความ โดยเขียนตกคำว่า “วัน” หรือ “คืน” ไปคำหนึ่ง จะชี้ขาดว่าฟ้องของโจทก์บกพร่องถึงขนาดที่จะเป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์ตาม วิ. อาญา มาตรา 158 หาได้ไม่ ทั้งความผิดที่โจทก์กล่าวหาจะกระทำในเวลากลางวันหรือกลางคืนก็หาเป็นสาระสำคัญแห่งการกระทำความผิดอย่างไรไม่ และจำเลยมิได้หลงต่อสู้อย่างใด คงเข้าใจตลอดมาว่าโจทก์กล่าวหาว่ากระทำความผิดในเวลากลางวัน ฟ้องของโจทก์จึงสมบูรณ์

ข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาซึ่งโจทก์ต้องบรรยายมาในฟ้องนั้น หมายถึงเวลาที่เกิดการกระทำผิด ถ้าโจทก์บรรยายถึงเวลาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำผิด แต่เป็นเวลาก่อนหรือหลังกระทำผิด โดยมิได้บรรยายถึงเวลาขณะที่อ้างว่าจำเลยกระทำผิด ฟ้องของโจทก์ย่อมไม่สมบูรณ์

ฎีกาที่ 1429/2494 โจทก์บรรยายฟ้องว่า เมื่อวันขึ้นแรมก็คำจำไม่ได้ เดือน 3 พ.ศ. 2492 เวลากลางวัน โจทก์นำทรัพย์สินไปฝากไว้กับจำเลย ต่อมาเดือน 8 ปีนี้ ตรงกับเดือนกรกฎาคม 2493 โจทก์ไปขอรับทรัพย์สินที่ฝากคืน จำเลยไม่คืนให้ ฯลฯ ดังนี้ วินิจฉัยว่า โจทก์มิได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยได้กระทำความผิด คือยกยอกทรัพย์สิน วันใดหรือระหว่างวันเดือนใด เพียงแต่กล่าวหาว่าโจทก์ไปขอรับทรัพย์สินที่ฝากคืนเมื่อเดือน 8 ปีนี้ จำเลยเบียดบังไม่คืนให้ จึงได้ชื่อว่าเป็นฟ้องเคลือบคลุม

ฎีกาที่ 1773/2505 โจทก์บรรยายฟ้องว่า เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2502 เวลากลางวัน โจทก์มอบเงินให้จำเลยไปซื้อกระป๋อง โดยจำเลยรับรองว่าจะนำกระป๋องมาให้ในวันที่ 31 พฤษภาคม 2503 แต่ก็มีได้นำมา ต่อมาวันที่ 10 มิถุนายน 2503 โจทก์จึงทราบจำเลยยกยอกเงิน วินิจฉัยว่า ฟ้องของโจทก์มิได้กล่าวถึงวันเวลาที่โจทก์หาว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตยกยอกเงินที่โจทก์มอบให้ จึงเป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์ (แม้โจทก์จะไม่มีทางทราบได้ว่าจำเลยเอาเงินไปใช้เสียเมื่อใด ก็ชอบที่จะระบุวันเวลาที่จำเลยกระทำผิดมาอย่างกว้าง ๆ ว่า “ระหว่างวันที่ 10 ตุลาคม 2502 ถึงวันที่ 10 มิถุนายน 2503 วันเวลาใด ไม่ปรากฏชัด จำเลยได้มีเจตนาทุจริตยกยอกเอาเงินที่โจทก์มอบให้ไปซื้อกระป๋อง ไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว” เช่นนี้ก็ยอมทำได้) (ฎีกาที่ 1638/2509)

ในทางกลับกัน เมื่อโจทก์บรรยายถึงเวลาที่จำเลยกระทำผิดแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องบรรยายถึงเวลาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำผิดด้วย

ฎีกาที่ 3535/2528 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยกับพวกร่วมกันกระทำผิดเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2525 เวลากลางวัน โดยร่วมกันทำหนังสือมอบอำนาจปลอม ด้วยการกรอกข้อความเท็จลงในใบมอบอำนาจที่โจทก์ลงลายมือชื่อเป็นผู้มอบอำนาจไว้แล้ว เช่นนี้ ถือว่าวันที่จำเลยกรอกข้อความในวันเวลาเกิดเหตุ ส่วนโจทก์จะลงชื่อในใบมอบอำนาจดังกล่าวเมื่อใด และมอบให้จำเลยที่ไหน เมื่อวันเวลาใด มิใช่วันเวลาที่จำเลยกับพวกกระทำผิด จึงหาใช้สาระสำคัญไม่ แม้โจทก์ไม่บรรยายไว้ในฟ้อง ฟ้องของโจทก์ก็สมบูรณ์ (ฎีกาที่ 130/2528)

การที่จะระบุเวลาที่จำเลยกระทำผิดว่าเป็นเวลากลางวันหรือเวลากลางคืน บางครั้งก็เกิดความลำบากใจแก่โจทก์ เนื่องจาก ป. อาญา มาตรา 1 (11) บัญญัติว่า “กลางคืน” หมายความว่าเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น หากจำเลยกระทำผิดเวลา 18 นาฬิกา อาจเป็นปัญหาว่าพระอาทิตย์ตกแล้วหรือยัง เพราะถ้าเป็นฤดูร้อนพระอาทิตย์อาจจะยังไม่ตก แต่ถ้าเป็นฤดูหนาวพระอาทิตย์อาจจะตกแล้วก็ได้ ดังนั้นเมื่อไม่แน่ใจ โจทก์มักจะบรรยายฟ้องโดยระบุเวลาที่จำเลยกระทำผิด แทนการระบุว่าเป็นเวลากลางวันหรือเวลากลางคืน เช่น บรรยายฟ้องว่า เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2530 เวลาประมาณ 18 นาฬิกา จำเลยได้บังอาจลักกระป๋องของนาย ก. ผู้เสียหายไป ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานว่า โจทก์ระบุเวลากระทำผิดว่าเป็นกี่นาฬิกาได้ (ฎีกาที่ 812/2491)

ในกรณีที่โจทก์ไม่ทราบวันเวลาเกิดเหตุที่แน่นอน โจทก์จะไม่ระบุเสียเลยก็ได้ เพราะจะทำให้ฟ้องไม่สมบูรณ์ วิธีแก้ก็คือ โจทก์ต้องบรรยายถึงความไม่แน่ชัดของวันเวลาเกิดเหตุลงไปในห้อง หากมีเหตุผลที่ไม่อาจจะระบุวันเวลาเกิดเหตุ ก็ให้กล่าวไว้ด้วย

ตัวอย่าง กรณีที่โจทก์ไม่ทราบเวลาเกิดเหตุที่แน่นอน

ฎีกาที่ 1040/2494 โจทก์บรรยายฟ้องว่า “เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2493 เวลาใดไม่ปรากฏชัดจากการสอบสวน จำเลยได้กระทำผิด ชลช” (ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ขณะเกิดเหตุเป็นเวลา ตะวันลับยอดไม้) วินิจฉัยว่า เหตุที่โจทก์บรรยายฟ้องดังกล่าว เพราะเกิดเหตุเมื่อเวลาจวนค่ำ จะว่ากลางคืนหรือกลางวันโจทก์น่าจะเกรงว่าไม่ตรงกับความจริง และความข้อนี้ก็ไม่ทำให้จำเลยหลงต่อสู้หรือเสียเปรียบในเชิงคดี (จำเลยให้การปฏิเสธ อ้างฐานที่อยู่) ตามรูปคดียังชี้ขาดไม่ได้ว่าฟ้องของโจทก์ในเรื่องเวลาไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ตัวอย่าง กรณีที่โจทก์ไม่ทราบวันเกิดเหตุที่แน่นอน

ฎีกาที่ 356/2515 โจทก์บรรยายฟ้องคดีหมิ่นประมาทว่า “จำเลยกระทำผิดเมื่อวันใด การสอบสวนไม่ปรากฏชัด ระหว่างวันที่ 1 เมษายน ถึงวันที่ 15 เมษายน 2513 เวลากลางวัน ชลช” วินิจฉัยว่า โจทก์ได้กล่าวในคำฟ้องแสดงเหตุผลที่ไม่อาจระบุวันที่กระทำผิดให้แน่ชัดไว้แล้ว โดยกล่าวว่า เป็นเพราะการสอบสวนไม่ปรากฏชัด ซึ่งเหตุผลเช่นนี้ก็ฟังขึ้น เพราะผู้เสียหาย อาจไม่ทราบแน่ชัดว่าจำเลยกระทำผิดในวันใด และบุคคลที่สามก็อาจจะไม่สนใจที่จะจดจำไว้ด้วย คำฟ้องของโจทก์จึงสมบูรณ์ (ฎีกาที่ 144/2493)

ตัวอย่าง กรณีที่โจทก์ไม่ทราบวันเวลาเกิดเหตุที่แน่นอน

ฎีกาที่ 109/2528 โจทก์บรรยายฟ้องคดีรับของโจรว่า เมื่อระหว่างวันที่ 8 สิงหาคม 2524 เวลากลางวัน จนถึงวันที่ 10 สิงหาคม 2524 เวลากลางวัน วันเวลาใดไม่ปรากฏชัด จำเลยกับพวกได้บังอาจรับของโจร ดังนี้ เป็นการบรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับวันเวลาที่เกิดการกระทำผิดฐานรับของโจรพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดีแล้ว ฟ้องของโจทก์ไม่เคลือบคลุม (ฎีกาที่ 1241/2495 และฎีกาที่ 207/2537)

ตัวอย่าง การกระทำที่เป็นความผิดต่อเนื่องมาจนถึงวันฟ้อง

ฎีกาที่ 52/2525 โจทก์บรรยายฟ้องว่า เมื่อวันเดือนใดไม่ปรากฏ จนถึงปัจจุบัน ทั้งเวลา กลางวันและเวลากลางคืนต่อเนื่องกันตลอดมา จำเลยทั้งสองร่วมกันบังอาจบุกรุกที่ดินและทำให้เสียหาย โจทก์เพิ่งทราบการกระทำผิดของจำเลยเมื่อเดือนมกราคม 2523 ดังนี้ เป็นฟ้องที่สมบูรณ์

ในกรณีที่โจทก์กล่าวหาว่าจำเลยกระทำผิดภายหลังวันที่โจทก์ฟ้อง หรือบรรยายฟ้อง ขัดกัน แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ ศาลก็พิพากษายกฟ้อง

ฎีกาที่ 833/2495 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยทำร้ายร่างกายผู้เสียหายเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2493 ปรากฏบาดแผลตามรายงานการชันสูตรของแพทย์ท้ายฟ้อง แต่รายงานการชันสูตรของแพทย์ ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2493 ซ้ำยังระบุว่า “บาดแผลนี้ถูกบาดเจ็บเมื่อวันที่ 5 มิ.ย. 93” วินิจฉัยว่า เอกสารที่โจทก์ส่งติดมากับฟ้อง เป็นส่วนหนึ่งของฟ้อง โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำผิดเมื่อวันที่ 8 แต่ตามเอกสารที่โจทก์ส่งมาพร้อมกับฟ้องระบุว่า ผู้บาดเจ็บมีบาดแผลเมื่อวันที่ 5 ฟ้องของโจทก์จึงขัดกันเอง ฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำผิดตามวันที่โจทก์ฟ้อง แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธก็มีผลเท่ากัน ศาลพิพากษายกฟ้อง

ฎีกาที่ 1106/2523 โจทก์ฟ้องคดีเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2521 โดยบรรยายฟ้องว่าจำเลยกระทำผิดในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2521 วินิจฉัยว่า เป็นการกล่าวหาว่าจำเลยกระทำผิดภายหลังวันที่โจทก์ฟ้อง แม้จำเลยให้การรับสารภาพและมีได้ยกความข้อนี้ขึ้นต่อสู้ ศาลยกขึ้นพิจารณา วินิจฉัยยกฟ้องโจทก์ได้ (ฎีกาที่ 568/2537)

ฎีกาที่ 985/2524 โจทก์ฟ้องคดีเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2523 โดยบรรยายฟ้องว่า เมื่อระหว่างวันที่ 14 กรกฎาคม 2522 ถึงวันที่ 15 ธันวาคม 2523 เวลากลางวันและกลางคืนติดต่อกัน จำเลยได้ยกยอกเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไป วินิจฉัยว่า วันเวลาเกิดเหตุมีทั้งก่อนวันฟ้องและหลังวันฟ้องเป็นการกล่าวคลุมไปถึงวันเวลาที่ยังมาไม่ถึง ซึ่งเป็นไปไม่ได้ จำเลยไม่อาจเข้าใจข้อหาตามฟ้องได้ ฟ้องของโจทก์ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5)

กรณีที่โจทก์ทราบวันเวลาเกิดเหตุที่แน่นอน และขณะเกิดเหตุเป็นเวลากลางวัน การบรรยายฟ้องถึงเวลาที่จำเลยกระทำผิดย่อมไม่มีปัญหา เพราะโจทก์สามารถบรรยายฟ้องเพียงว่า เหตุเกิดเมื่อวันเดือนปีนั้น ๆ เวลากลางวัน ก็เพียงพอแล้ว แต่ถ้าขณะเกิดเหตุเป็นเวลากลางคืน โจทก์ต้องระมัดระวังในการบรรยายฟ้อง เพราะตาม ป. อาญา มาตรา 1 (11) ให้คำนิยามว่า “กลางคืน” หมายความว่าเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้น ส่วน “วัน” นั้น นับเวลาตั้งแต่ 00.00 นาฬิกา จนถึงเวลา 24 นาฬิกา ดังนั้น วันหนึ่งจะมีเวลากลางคืนสองช่วงด้วยกัน กล่าวคือ ช่วงแรกตั้งแต่เวลา 00.00 นาฬิกา จนถึงเวลาพระอาทิตย์ขึ้น และช่วงที่สองตั้งแต่เวลาพระอาทิตย์ตก จนถึงเวลา 00.00 นาฬิกา

หากโจทก์บรรยายฟ้องเพียงว่า เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2530 เวลากลางคืน จำเลยได้บังอาจลักทรัพย์ ฯลฯ เช่นนี้ จำเลยย่อมไม่สามารถเข้าใจได้ว่า โจทก์กล่าวหาว่าจำเลยลักทรัพย์ในเวลา

กลางคืนช่วงใด เพราะอาจเป็นเวลาระหว่าง 00.00 นาฬิกา ถึงเวลาพระอาทิตย์ขึ้น หรืออาจเป็นเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตก ถึงเวลา 00.00 นาฬิกาก็ได้ ในทางปฏิบัติโจทก์จึงต้องบรรยายให้ชัดเจนว่า จำเลยกระทำความผิดในช่วงใดของเวลากลางคืน ถ้าเป็นเวลาระหว่าง 00.00 นาฬิกา ถึงเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจะต้องระบุว่าเป็น “เวลากลางคืนก่อนเที่ยง” หรือถ้าเป็นเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตก ถึงเวลา 00.00 นาฬิกา ก็ต้องระบุว่าเป็น “เวลากลางคืนหลังเที่ยง” คำว่า “เที่ยง” หมายถึง เที่ยงวันหรือเวลา 12 นาฬิกา

ฎีกาที่ 1195/2509 โจทก์บรรยายฟ้องว่า เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2507 เวลากลางคืนก่อนเที่ยง จำเลยได้กระทำความผิด ฯลฯ วินิจฉัยว่า คำว่า “เที่ยง” นั้น หมายถึงเวลา 12 นาฬิกา ฉะนั้น เวลาเกิดเหตุตามฟ้องจึงหมายถึงส่วนที่เป็นเวลากลางคืนของวันที่ 10 ซึ่งเป็นเวลาก่อน 12 นาฬิกา ฟ้องของโจทก์จึงไม่เคลือบคลุม

ในกรณีที่โจทก์ไม่แน่ใจว่าขณะเกิดเหตุเป็นเวลากลางคืนของวันใด เช่น จำเลยเข้าไปลักทรัพย์ในบ้านผู้เสียหายเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2530 เวลาประมาณ 24 นาฬิกา แต่ผู้เสียหายไม่แน่ใจว่าขณะนั้นเป็นเวลาก่อน 24 นาฬิกา หรือว่าเลย 24 นาฬิกาไปแล้ว ซึ่งถ้าเป็นเวลาก่อน 24 นาฬิกา ก็จะเป็นเวลากลางคืนหลังเที่ยงของวันที่ 17 กรกฎาคม 2530 แต่ถ้าเป็นเวลาเลย 24 นาฬิกา ก็จะเป็นเวลากลางคืนก่อนเที่ยงของวันที่ 18 กรกฎาคม 2530 เช่นนี้ โจทก์ควรบรรยายฟ้องว่า “เมื่อระหว่างเวลาพระอาทิตย์ตกของวันที่ 17 กรกฎาคม 2530 ถึงเวลาพระอาทิตย์ขึ้นของวันที่ 18 กรกฎาคม 2530 ซึ่งเป็นเวลากลางคืนตามกฎหมาย จำเลยได้บังอาจกระทำความผิด ฯลฯ

ถ้าความผิดของจำเลยมีการกระทำหลายอย่างประกอบกัน และการกระทำแต่ละอย่างเกิดขึ้นต่างวันเวลากัน โจทก์ก็ชอบที่จะบรรยายฟ้องโดยระบุถึงวันเวลาที่จำเลยกระทำการแต่ละอย่างจนครบ เช่น จำเลยกับพวกจับกลุ่มกันวางแผนและใช้ดัลบยาหม่องครอบเหรีญพนันบนรถยนต์โดยสาร โดยจำเลยที่ 1 เป็นคนใช้ดัลบยาหม่องครอบเหรีญ แล้วให้จำเลยอื่นเป็นหน้าม้า หากรถยนต์โดยสารออกจากสถานีขนส่งเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2529 เวลา 23 นาฬิกา แล้วจำเลยที่ 1 กับพวกลงมือเล่นการพนันทายเหรีญ และชักชวนให้ผู้โดยสารมาแทง อันเป็นการสมคบกันเพื่อหลอกลวงเอาทรัพย์สินของผู้โดยสารซึ่งเป็นความผิดฐานฉ้อโกง จนถึงเวลา 2 นาฬิกาของวันใหม่ จำเลยกับพวกจึงพากันลงจากรถไป เมื่อรถจอดที่จังหวัดนครสวรรค์ เช่นนี้ โจทก์ต้องบรรยายฟ้องโดยระบุทั้งวันเวลาที่จำเลยเริ่มหลอกลวง และวันเวลาที่จำเลยได้ทรัพย์สินไปจากผู้ถูกหลอกลวง

อนึ่ง ในกรณีที่การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรม เช่น ล้อลวงพรากผู้เยาว์ ไปแล้วนำตัวไปควบคุมหน่วงเหนี่ยวกักขัง จากนั้นนำส่งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อให้เป็น ทาส เช่นนี้ หากโจทก์รวมฟ้องมาในฟ้องเดียวกัน โจทก์ก็ต้องระบุวันเวลาที่อ้างว่าจำเลยกระทำ ผิดมาทุกกรรม

คำว่า “สถานที่” หมายถึงสถานที่ที่อ้างว่าจำเลยกระทำผิด ตามปกติโจทก์มักจะระบุ ถึงตำบล อำเภอ และจังหวัด เช่น “เหตุเกิดที่ตำบลมหาชัย อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทร-สาคร” หรือถ้าเหตุเกิดในกรุงเทพมหานคร โจทก์ก็จะบรรยายฟ้องว่า “เหตุเกิดที่แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร” เป็นต้น แต่โจทก์ไม่จำเป็นต้องบรรยายละเอียดปลีกย่อยลงไปอีกว่า ที่เกิดเหตุเป็นบ้านเลขที่เท่าใด หมู่บ้านใด ถนนหรือตรอกซอยอะไร

บางกรณี แม้โจทก์จะมีได้บรรยายฟ้องว่าเหตุเกิดที่ตำบล อำเภอหรือจังหวัดใด หาก พิจารณาจากคำฟ้องแล้วจำเลยสามารถเข้าใจได้ว่า เหตุเกิดที่ใดแล้ว ก็ถือว่าเป็นฟ้องที่สมบูรณ์

ฎีกาที่ 888/2495 ฟ้องว่า จำเลยยื่นคำร้องเท็จต่อศาลอาญา แม้จะมีได้ระบุว่าศาลอาญา ตั้งอยู่ตำบลอำเภอและจังหวัดใด จำเลยก็เข้าใจข้อหาได้ดี เพราะตามธรรมนูญศาลยุติธรรมมี ศาลอาญาศาลเดียวในประเทศไทย ฟ้องโจทก์จึงครบถ้วนตาม ป. วิ. อาญา มาตรา 158 (5)

ฎีกาที่ 951/2509 ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องว่า โจทก์จำเลยต่างอยู่บ้านใกล้เคียงบ้านหนองแก ตำบลยางหล่อ อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี เมื่อโจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยได้บังอาจ เข้าไปในบ้านโจทก์ แม้จะไม่ระบุว่าบ้านโจทก์ตั้งอยู่ที่ตำบล อำเภอ หรือจังหวัดใด จำเลยก็ยอม เข้าใจข้อหาได้ดีว่า การกระทำผิดเกิด ณ สถานที่ใด เพราะโจทก์จำเลยเป็นคนอยู่ในละแวก หมู่บ้านเดียวกัน ฟ้องโจทก์จึงครบถ้วนตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5)

ฎีกาที่ 1138/2514 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยที่ 1 ขับรถยนต์ประจำทางสายสี่เสาทะเวศร์ จากเชิงสะพานศรีอยุธยาโฉมหน้าไปทางสี่เสาทะเวศร์ จำเลยที่ 2 ขับรถยนต์จากเชิง สะพานมัฆวาท ถนนราชดำเนิน โฉมหน้าไปทางพระบรมรูปทรงม้า จำเลยทั้งสองขับรถไปถึง สี่แยกพระบรมรูปทรงม้า รถยนต์จำเลยทั้งสองเกิดชนกันได้รับความเสียหาย ดังนี้ จำเลยยอมจะ เข้าใจข้อหาได้ดีว่าการกระทำผิดเกิด ณ สถานที่ใดแล้ว แม้โจทก์จะมีได้ระบุว่าเหตุเกิดที่ตำบล อำเภอ และจังหวัดใด ฟ้องของโจทก์ก็ไม่เสียไป (อ้างฎีกาที่ 951/2509)

ฎีกาที่ 3790/2527 การระบุถึงสถานที่ที่เกิดการกระทำผิดตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) ไม่จำเป็นต้องระบุตำบลหรือแขวงของสถานที่เกิดเหตุเสมอไป เพียงแต่กล่าวไว้พอสมควร

เท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี ก็เป็นการเพียงพอแล้ว การที่โจทก์บรรยายฟ้องว่า เหตุเกิดที่
ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยการ จำกัด สาขาทรงวาด ถนนทรงวาด เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร
ดังนี้ เป็นฟ้องที่สมบูรณ์แล้ว (ฎีกาที่ 2487/2527)

ฎีกาที่ 491/2534 ฟ้องระบุว่าสถานที่เกิดเหตุคือบริเวณบริษัท ก. แม้มิได้ระบุว่า
บริษัทดังกล่าวตั้งอยู่ที่ใด แต่ในตอนท้ายของคำฟ้องได้กล่าวไว้ว่าระหว่างสอบสวนจำเลย
ถูกควบคุมตัวอยู่ตามหมายขังของศาลชั้นต้นในคดีหมายเลขดำที่ พ. 812/2533 และปรากฏ
ว่าในสำนวนคดีดังกล่าวระบุว่าบริษัท ก. อยู่ที่ตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง จังหวัด
สมุทรปราการ ซึ่งจำเลยได้รับสำเนาไปแล้ว จำเลยย่อมเข้าใจได้ดีว่าเหตุเกิดที่ใดจึงได้ให้การ
รับสารภาพ ฟ้องของโจทก์จึงสมบูรณ์ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 158 (5) แล้ว

ฟ้องที่มีได้ระบุสถานที่เกิดเหตุ แม้จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลก็พิพากษายกฟ้อง

ฎีกาที่ 1052/2519 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์ แต่มิได้ระบุสถานที่
เกิดเหตุหรือรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ พอสมควรที่จะให้จำเลยเข้าใจได้ว่าถูกกล่าวหา
ลักทรัพย์ ณ สถานที่ใด ฟ้องโจทก์จึงไม่สมบูรณ์ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) แม้จำเลยจะ
ให้การรับสารภาพ ศาลก็พิพากษายกฟ้อง

ฎีกาที่ 4807/2536 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร แต่ระบุ
สถานที่ซึ่งเกิดการกระทำผิดเฉพาะชื่อหารับของโจรเท่านั้น ฟ้องโจทก์ในข้อหาดลักทรัพย์จึงเป็น
ฟ้องที่ไม่ถูกต้องตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้องโดยไม่จำเป็นต้อง
พิจารณาสืบพยานคู่ความแต่อย่างใด

การบรรยายฟ้องที่ระบุสถานที่เกิดเหตุไม่ชัดเจนหรือคลาดเคลื่อนไป หากจำเลยไม่หลง
ต่อสู้อหรือไม่เสียเปรียบในเชิงคดี ก็เป็นฟ้องที่สมบูรณ์

ฎีกาที่ 62—63/2505 จำเลยร่วมกันกระทำผิดฐานปล้นทรัพย์ โจทก์ฟ้องจำเลยสองคน
เป็นสำนวนหนึ่ง และฟ้องจำเลยอีกหนึ่งคนเป็นอีกสำนวนหนึ่ง สำนวนแรกโจทก์บรรยายฟ้องว่า
เหตุเกิดที่ตำบลคลองชักพระ อำเภอดลิ่งชัน จังหวัดพระนคร (ซึ่งที่ถูกเป็นจังหวัดธนบุรี) ส่วน
สำนวนหลังโจทก์บรรยายฟ้องถูกต้องว่าเหตุเกิดที่จังหวัดธนบุรี ปรากฏหลักฐานในสำนวนว่า
จำเลยทั้งสองในสำนวนแรกมีบ้านเรือนอยู่อำเภอดลิ่งชันซึ่งเป็นอำเภอที่เกิดเหตุ วินิจฉัยว่า จำเลย
ทั้งสองย่อมจะทราบได้ดีว่าที่เกิดเหตุอยู่ในจังหวัดธนบุรี การที่โจทก์บรรยายฟ้องผิดจังหวัดไปนี้
หาได้เป็นเหตุให้จำเลยหลงข้อต่อสู้อหรือเสียเปรียบในเชิงคดีแต่อย่างใดไม่ ฟ้องของโจทก์จึงไม่เสียไป

ฎีกาที่ 4378/2528 โจทก์บรรยายฟ้องว่า เหตุเกิดที่ตำบลบึงไค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ทางพิจารณาข้อเท็จจริงได้ความว่า สายลับเจรจาขอซื้อเฮโรอีนจากจำเลยที่ 3 ที่ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว ส่วนตำบลบึงไค้งเป็นสถานที่ที่พวกของจำเลยที่ ๓ ถูกตำรวจยิงตาย ขณะนำเฮโรอีนไปส่งมอบให้สายลับ วินิจฉัยว่า ฟ้องโจทก์ไม่เคลือบคลุม

ในกรณีที่เกิดเหตุเป็นองค์ประกอบความผิด เช่น การลักทรัพย์ในสถานที่บูชาสถาน สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ สาธารณะสถานสำหรับขนถ่ายสินค้าหรือในเขตยานสาธารณะ ตาม ป. อาญา มาตรา 335 (9) ซึ่งทำให้โทษหนักขึ้น เช่นนี้ โจทก์จะต้องบรรยายฟ้องให้ได้ความชัดเจนว่าที่เกิดเหตุอยู่ในสถานที่ดังกล่าว

ฎีกาที่ 305/2491 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยเข้าไปในบริเวณท่าเรือบ่อเนียว แล้ววัดโกดังและลักเอาสังกะสีไป ขอให้ลงโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 294 (3) (ซึ่งเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ที่ท่าเรือ อันเป็นเหตุฉุกเฉิน) วินิจฉัยว่า ตามคำฟ้องของโจทก์จะให้เข้าใจว่าจำเลยลักทรัพย์ที่ท่าเรือยังไม่ถนัด เพราะไม่ได้ความชัดว่าโกดังและสังกะสีนั้นอยู่ที่ไหนแน่ คือที่ท่าเรือหรือไม่

อย่างไรก็ดี แม้โจทก์จะมีได้บรรยายฟ้องให้ชัดเจนถึงสถานที่เกิดเหตุอันเป็นองค์ประกอบความผิด ถ้าอ่านคำฟ้องแล้ว เพียงพอให้เข้าใจได้ ก็ลงโทษจำเลยได้

ฎีกาที่ 574/2493 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยลักทรัพย์ และกล่าวว่าเหตุเกิดที่สถานีบุรีรัมย์ อันเป็นสถานที่จอดรถไฟ ขอให้ลงโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 294 วินิจฉัยว่า ตามฟ้องกล่าวว่าเหตุเกิดที่สถานีบุรีรัมย์อันเป็นสถานที่จอดรถไฟ ก็ย่อมหมายความว่าเกิดเหตุภายในสถานีบุรีรัมย์นั่นเอง เป็นอันเพียงพอให้เข้าใจได้ว่าเป็นการลักทรัพย์ในที่จอดรถไฟตามโจทก์ขอ

ในกรณีที่ความผิดส่วนหนึ่งกระทำในท้องที่หนึ่ง แต่อีกส่วนหนึ่งในอีกท้องที่หนึ่ง หรือความผิดเกิดขึ้นขณะผู้เสียหายกำลังเดินทาง เช่นนี้ โจทก์สมควรจะกล่าวถึงสถานที่เกิดเหตุทุกแห่งให้ครบ

คำว่า “บุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วย” ตามปกติการกระทำผิดมักจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือสิ่งของด้วยเสมอ กฎหมายจึงบังคับให้โจทก์กล่าวถึงด้วย

บุคคลที่เกี่ยวข้อง อาจเป็นผู้เสียหาย เช่น ในความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรืออาจเป็นพวกของจำเลย ในกรณีที่พวกของจำเลยเป็นองค์ประกอบความผิด เช่น ในความผิดฐานปล้นทรัพย์ ถ้าฟ้องจำเลยเพียง

คนเดียว โจทก์ต้องบรรยายฟ้องด้วยว่า จำเลยกับพวกที่หลบหนีอีกอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป ร่วมกัน
กระทำผิด มิฉะนั้นฟ้องโจทก์ไม่สมบูรณ์ในความผิดฐานปล้นทรัพย์

ฎีกาที่ 388/2489 โจทก์บรรยายฟ้องว่า ขณะเกิดเพลิงไหม้ ป. ได้ขนสิ่งของออกจาก
ห้องเพื่อหนีเพลิง แล้วมีคนร้ายลักนำตาลไป 1 ถัง ต่อมาเจ้าพนักงานจับถึงบรรจุน้ำตาลได้จาก
บ้าน น. โดยจำเลยนำไปไว้ ทั้งนี้จำเลยบังอาจลักทรัพย์หรือรับทรัพย์นั้นไว้ วินิจฉัยว่า โจทก์
มิได้ระบุว่าทรัพย์เป็นของใคร ถังบรรจุน้ำตาลนั้นเป็นของใคร ใครครอบครองไม่ปรากฏ นับว่า
ฟ้องของโจทก์ไม่ระบุนายละเอียดยพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี

ฎีกาที่ 533/2496 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งสามสมคบกันลักเนื้อสุกร 35 กิโลกรัม
ราคา 210 บาท เครื่องซัง 1 เครื่อง ราคา 25 บาท โดยจำเลยใช้กิริยาฉกฉวยพาเอาทรัพย์หนีไป
ต่อหน้า โดยมิได้ระบุว่าทรัพย์เป็นของใคร เป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์ ลงโทษจำเลยไม่ได้

ฎีกาที่ 149/2498 ฟ้องว่าจำเลยปลอมหนังสือและใช้หนังสือปลอม ถ้าไม่บรรยายฟ้องว่า
การกระทำของจำเลยมีลักษณะที่อาจเกิดความเสียหายแก่สาธารณะชนหรือแก่บุคคลผู้หนึ่ง
ผู้ใด และไม่ปรากฏในฟ้องว่ามีผู้ได้รับความเสียหาย เป็นฟ้องที่ขาดองค์ประกอบความผิด

ฎีกาที่ 894—897/2506 ฟ้องว่าจำเลยแจ้งความเท็จต่อพนักงานสอบสวนตำรวจสันติบาล
และสั่งฆมนตรี แต่ไม่ระบุว่าใคร เป็นฟ้องเคลือบคลุม แต่ข้อที่ว่าจำเลยแจ้งความเท็จต่อ
สั่งฆมนายก แม้จะไม่ระบุพระนาม ก็ไม่เคลือบคลุม เพราะในขณะฟ้องนั้นสั่งฆมนายกมีเพียงองค์
เดียว ใคร ๆ รวมทั้งจำเลยย่อมทราบได้ดี

ฎีกาที่ 4180/2535 ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์
ตามคำพิพากษา แต่กล่าวถึงเรื่องการยกย้ายทรัพย์เพื่อมิให้โจทก์ได้รับชำระหนี้เพียงว่า จำเลย
โอนขายที่ดินพิพาท โดยมีได้กล่าวหาโอนขายให้แก่ผู้ใด จึงเป็นคำฟ้องที่ขาดข้อเท็จจริงและ
รายละเอียดที่เกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดีเป็น
คำฟ้องที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ.อาญา มาตรา 158 (5)

ฎีกาที่ 598/2538 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยขับรถยนต์โดยประมาท เป็นเหตุให้ชน
รถยนต์สองแถวส่วนบุคคลหมายเลขทะเบียน ม-3837 สมุทรสาคร ซึ่งมี ส. เป็นผู้ขับ พ. กับ ด.
เป็นผู้โดยสาร แต่ตามเอกสารประกอบท้ายฟ้องระบุว่า พ. เป็นผู้ขับ ส. กับ ด. นั่งมาในรถ แม้
ชื่อผู้ขับจะไม่ตรงกับเอกสารท้ายฟ้อง แต่โจทก์ก็ได้ระบุบุลัักษณะและหมายเลขทะเบียนรถไว้แล้ว
ถือได้ว่ามีรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลย

เข้าใจข้อหาได้ดีแล้ว ส่วนใครจะเป็นผู้จับขังที่แท้จริง โจทก์อาจนำสืบได้ในชั้นพิจารณา จึงไม่เป็น
ฟ้องเคลือบคลุม

บางกรณี แม้โจทก์จะมีได้ระบุชื่อผู้เสียหายมาให้ชัดเจนในฟ้อง แต่ถ้าถ้อยคำในฟ้อง
พอเป็นที่เข้าใจได้ว่าผู้เสียหายคือใคร ก็ถือได้ว่าเป็นฟ้องที่สมบูรณ์

ฎีกาที่ 584/2488 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยได้บังอาจปีนป่ายเข้าไปบนเคหสถาน
ของ ส. แล้วลักเอาทรัพย์สินไป แม้โจทก์จะไม่ได้ระบุโดยตรงออกมาว่าเป็นทรัพย์สินของใคร แต่ตาม
ถ้อยคำในฟ้องก็พอเป็นที่เข้าใจได้ว่าเป็นทรัพย์สินของ ส. ฟ้องของโจทก์จึงมีข้อความพอสมควร
ให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดีแล้ว

ฎีกาที่ 1809/2512 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยอาศัยโอกาสที่มีเพลิงไหม้ ลักกระปุก
อัดจารบีโรงสีเล็ก 1 อัน ราคา 80 บาท ของผู้ขนย้ายสิ่งของหนีไฟไปโดยทุจริต วินิจฉัยว่า กฎ-
หมายมิได้บังคับเด็ดขาดว่า ฟ้องต้องระบุชื่อเจ้าของทรัพย์สินเสมอไป เช่น ในกรณีที่ไม้อาจทราบ
ตัวเจ้าของทรัพย์สินแน่นอน คดีนี้ฟ้องกล่าวว่าผู้อยู่ใกล้บริเวณเพลิงไหม้จำนวนมากต่างพากันขนของ
หนีไฟ ดังนี้ พอจะเข้าใจได้ว่าทรัพย์สินเป็นของใครคนหนึ่งในพวกขนของหนีไฟ เท่ากับฟ้องระบุ
ตัวเจ้าของทรัพย์สินไว้พอสมควรที่จำเลยจะต่อสู้คดีได้แล้ว หากเป็นฟ้องเคลือบคลุมไม่

ฎีกาที่ 1290/2521 ฟ้องว่าจำเลยลักทรัพย์สินของผู้เสียหายหรือรับของโจร โดยไม่ได้ระบุ
ชื่อผู้เสียหายคือใคร แต่ตอนท้ายฟ้องบรรยายว่าจำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ตามหมายขังระหว่าง
สอบสวน ซึ่งตามสำนวนการสอบสวนมีชื่อเจ้าทรัพย์สินปรากฏอยู่ด้วย อนุโลมได้ว่าเป็นส่วนหนึ่ง
ของฟ้อง จำเลยน่าจะเข้าใจได้ว่าผู้เสียหายคือใคร ฟ้องจึงสมบูรณ์

ในกรณีที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดเป็นพวกของจำเลยหรือเป็นบุคคลที่สาม
โดยทั่วไปแล้วโจทก์ไม่จำเป็นต้องระบุชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ฎีกาที่ 1729/2492 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยนำธนบัตรซึ่งรู้ว่าเป็นของปลอมไปเที่ยวซื้อโค
กระบือจากราษฎร แม้ไม่ระบุชื่อราษฎรก็ไม่ใช่ข้อสาระสำคัญในองค์ความผิด

ฎีกาที่ 1460/2499 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยกับพวกอีกคนหนึ่งซึ่งยังจับตัวไม่ได้ สมคบกัน
ชิงทรัพย์สินของผู้เสียหาย แม้ไม่ระบุว่าพวกอีกคนหนึ่งเป็นใคร ก็เป็นฟ้องที่ชอบ

ฎีกาที่ 1982/2500 ฟ้องว่ามีผู้ลักรถจักรยาน จับได้จากผู้มีชื่อ โดยจำเลยเอาไปขายไว้
ขอให้ลงโทษฐานลักทรัพย์สินหรือรับของโจร แม้ไม่ระบุชื่อผู้ที่จำเลยนำรถไปขายไว้ ก็ไม่เป็นฟ้อง
เคลือบคลุม

ฎีกาที่ 1403/2536 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยทำเอกสารปลอมเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ไม่จำเป็นต้องบรรยายด้วยว่าผู้หนึ่งผู้ใดนั้นเป็นใคร หรือชื่ออะไร ก็เป็นฟ้องที่สมบูรณ์

ถ้าฟ้องว่าจำเลยใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิด ต้องระบุชื่อผู้ถูกใช้ด้วย

ฎีกาที่ 1643/2492 ฟ้องว่าจำเลยสมคบกับพวกใช้จ้างวานผู้มีชื่อหลายคน หลายครั้ง ให้ฆ่า ม. แต่มิได้ระบุชื่อผู้ที่จำเลยใช้ และไม่ระบุว่ากี่คราว และเมื่อไร วินิจฉัยว่าเป็นฟ้องเคลือบคลุม

สำหรับ “สิ่งของที่เกี่ยวข้อง” ก็ทำนองเดียวกับเรื่อง “บุคคลที่เกี่ยวข้อง” หากมีสิ่งของเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด ก็ชอบที่จะระบุลงไปในห้องด้วย มิฉะนั้นอาจเป็นฟ้องเคลือบคลุม เช่น อาวุธที่ใช้ในการฆ่า ทำร้ายร่างกาย หรือชิงทรัพย์ ตลอดจนทรัพย์สินของผู้เสียหายที่ถูกคนร้ายเอาไป ในความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอก เป็นต้น

ฎีกาที่ 443/2490 ฟ้องว่าจำเลยปลอมหนังสือและจัดให้ผู้อื่นปลอม รวม 43 ฉบับ แต่ละฉบับเป็นอย่างไร โจทก์ไม่ได้ส่งสำเนาให้จำเลย วินิจฉัยว่า เป็นการไม่เปิดโอกาสให้จำเลยแก้ตัวว่า ฉบับใดปลอม ฉบับใดไม่ปลอม ฉบับใดจำเลยทำขึ้น ฉบับใดจำเลยให้ผู้อื่นทำ ฉบับใดมีข้อความว่าอย่างไร ฉบับใดทำแต่เมื่อใด เป็นการเอาเปรียบจำเลย จึงเป็นฟ้องเคลือบคลุม

ฎีกาที่ 175/2497 ฟ้องว่าจำเลยเป็นผู้จัดการบริษัทจำกัด ได้รับมอบหมายให้รักษาทรัพย์สินและเงินสดของบริษัท ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2494 ถึงวันที่ 25 มีนาคม 2494 จำเลยยักยอกเอาเงินของบริษัทซึ่งจำเลยได้รับมอบหมาย ไปเป็นประโยชน์ส่วนตัวหลายครั้งเป็นเงิน 46,292.65 บาท โดยไม่บรรยายฟ้องให้ปรากฏว่า จำเลยยักยอกเงินรายไหน ประเภทใด วินิจฉัยว่า โจทก์รู้รายละเอียดเหล่านี้ในสำนวนการสอบสวนดีอยู่แล้ว เมื่อโจทก์ไม่ให้โอกาสจำเลยเข้าใจและทราบรายละเอียด จำเลยย่อมเสียเปรียบในการต่อสู้คดี ได้ชื่อว่าเป็นฟ้องเคลือบคลุม

ฎีกาที่ 1360/2509 ฟ้องว่าจำเลยกับพวกสมคบกันปล้นทรัพย์ของผู้เสียหายไปรวมราคา 3,344 บาท ตามบัญชีท้ายฟ้อง และบัญชีท้ายฟ้องระบุเพียงว่า ทรัพย์ของนาย ข. ราคา 1,344 บาท ทรัพย์ของนาง อ. ราคา 2,000 บาท วินิจฉัยว่า เมื่อโจทก์ไม่ได้ระบุว่าจำเลยปล้นทรัพย์อะไรบ้าง ฟ้องโจทก์จึงไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี จึงเป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์

ความผิดบางฐาน แม้โจทก์จะไม่ได้ระบุข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งของก็ไม่เป็นฟ้องเคลือบคลุม เช่น ความผิดฐานพยายามลักทรัพย์ เพราะโจทก์ไม่สามารถจะรู้และ

บรรยายฟ้องได้ว่า จำเลยประสงค์จะลักทรัพย์อะไรของผู้เสียหายบ้าง (ฎีกาที่ 31/2487)

คำว่า “พอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี” เป็นข้อความสุดท้ายของ ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) วรรคหนึ่ง เป็นการเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจผ่อนคลายความเคร่งครัดของการบรรยายฟ้อง ความข้อนี้ เป็นข้อความที่ประกอบความตอนต้นของ ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) วรรคหนึ่งทั้งหมด ซึ่งเมื่ออ่านรวมกันแล้วจะได้ความว่า

ก. คำฟ้องจะต้องบรรยายการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิดพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี

ข. คำฟ้องจะต้องบรรยายข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ พอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี

ค. คำฟ้องจะต้องบรรยายถึงบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้อง พอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี

การบรรยายฟ้องที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) มักจะเรียกกันว่า “ฟ้องเคลื่อนคลุม” บ้าง “ฟ้องไม่สมบูรณ์” บ้าง

การบรรยายฟ้องคดีหมิ่นประมาท การฟ้องคดีหมิ่นประมาท นอกจากโจทก์จะต้องบรรยายฟ้องให้ได้รับความตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) วรรคหนึ่งแล้ว โจทก์จะต้องปฏิบัติตามวรรคสองด้วย กล่าวคือ โจทก์ต้องกล่าวแสดงถึงถ้อยคำพูด หนังสือ ภาพขีดเขียนหรือสิ่งอื่นอันเกี่ยวกับข้อหมิ่นประมาทให้บริบูรณ์ หรือมิฉะนั้นก็ต้องเสนอติดตามท้ายฟ้อง

ถ้าข้อที่จำเลยใส่ความโจทก์นั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งในสิ่งพิมพ์ซึ่งมีข้อความยาว แม้โจทก์จะเสนอสิ่งพิมพ์ติดตามท้ายฟ้อง โจทก์ต้องระบุในฟ้องด้วยว่า ข้อความใดในสิ่งพิมพ์เป็นข้อที่จำเลยใส่ความโจทก์

ฎีกาที่ 121/2490 ในกรณีหมิ่นประมาทโดยมีหนังสือ หากโจทก์มิได้กล่าวในฟ้องให้ชัดเจนว่าข้อความใด วรรคใด ตอนใด ที่เป็นการเสียหายต่อชื่อเสียงของโจทก์ ศาลก็อาจไม่ยกชั้นวินิจฉัยโดยเฉพาะ

คำใส่ความบางคำอาจมีความหมายแจ้งชัดอยู่ในตัวว่าเป็นคำใส่ความ แต่คำใส่ความบางคำอาจมีความหมายไม่แจ้งชัด จำต้องมีพฤติการณ์อย่างอื่นประกอบเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นคำใส่ความ (ฎีกาที่ 1864, 1865/2500)

ฎีกาที่ 1459/2527 ฟ้องว่าจำเลยจงใจกล่าวข้อความลงในหนังสือถึงกองทัพอากาศ มีข้อความว่าโจทก์ถูกปลดจากการเป็นพนักงานของการท่าอากาศยานแห่งประเทศไทยเพราะโจทก์เป็นบุคคลมีมลทินมัวหมอง ดังนั้นโจทก์ได้กล่าวไว้โดยบริบูรณ์ซึ่งถ้อยคำอันเกี่ยวกับข้อหมิ่นประมาทแล้ว แม้จะมีได้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวมาท้ายฟ้อง

ฎีกาที่ 447/2535 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยได้กล่าวและเขียนคำร้องทุกข์ใส่ความโจทก์ต่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอว่า โจทก์มีพฤติกรรมในทำนองชู้สาวกับ ส. อาจารย์ใหญ่ โดยเจตนาจะให้โจทก์ได้รับความเสื่อมเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชังและต้องได้รับโทษทางวินัยเพราะ ส. มีภรรยาชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว คำฟ้องของโจทก์มีความหมายที่เข้าใจได้ว่า โจทก์เป็นคนมีความประพฤติไม่ดี มีความสัมพันธ์ทางชู้สาวกับสามีของหญิงอื่น ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมในทำนองชู้สาวว่ามีอย่างไรนั้น ชอบที่โจทก์จะนำสืบได้ในชั้นพิจารณา จึงเป็นคำฟ้องที่ได้กล่าวถึงถ้อยคำพูด หนังสืออันเกี่ยวกับข้อหมิ่นประมาทไว้โดยบริบูรณ์ พอที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดีแล้ว ชอบด้วย ป.วิ.อาญา มาตรา 158 (5)

ฎีกาที่ 1293/2529 ความผิดฐานหมิ่นประมาทที่ได้กระทำด้วยหนังสือนั้น ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) บัญญัติไว้ 2 ประการ คือ ให้กล่าวไว้โดยบริบูรณ์หรือติดมาท้ายฟ้อง เมื่อฟ้องของโจทก์ได้บรรยายถ้อยคำอันเป็นข้อสำคัญที่ทำให้เห็นว่าเป็นการหมิ่นประมาทแล้ว แม้โจทก์จะไม่สามารถส่งเอกสารที่อ้างว่าเป็นการใส่ความโจทก์ภายในเวลาที่ศาลชั้นต้นกำหนด ฟ้องโจทก์ก็ถูกต้องตามกฎหมาย

คำบรรยายฟ้องคดีหมิ่นประมาทที่ถือว่าไม่สมบูรณ์

ฎีกาที่ 2783/2517 ฟ้องว่าจำเลยร่วมกันเป็นตัวการก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด โดยจำเลยออกแถลงการณ์เป็นใบปลิวใส่ความ อ. ผู้อำนวยการองค์การแก้วว่าทุจริตและขมขมคนงาน โดยจำเลยที่ 6 พุดใส่ความโจทก์ทางเครื่องกระจายเสียงว่าโจทก์ร่วมทุจริตกับ อ. แต่ถ้อยคำที่จำเลยที่ 6 พุดใส่ความโจทก์มีว่าอย่างไร ใบปลิวที่โจทก์ทำความถึงมีข้อความว่าอย่างไร และโจทก์จะร่วมทุจริตอย่างไร โจทก์มิได้บรรยายในคำฟ้องหรือแนบมาท้ายฟ้อง คงกล่าวโดยสรุปว่าโจทก์ร่วมทุจริตกับ อ. เท่านั้น คำฟ้องของโจทก์จึงไม่ถูกต้องตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5)

ฎีกาที่ 4111/2532 ฟ้องโจทก์หยาบคายเพียงแต่ข้อความส่วนน้อยในคำแถลงการณ์ของจำเลยมาแสดงเพื่อให้เห็นว่าเป็นข้อความที่หมิ่นประมาทโจทก์ โดยมีได้บรรยายให้เห็นอย่างละเอียดว่าคำแถลงการณ์ดังกล่าวมีข้อความอย่างไรบ้าง ทั้งมิได้แนบสำเนาคำแถลงการณ์ของจำเลยมาท้ายฟ้องด้วย จึงเป็นฟ้องที่ไม่ชอบด้วย ป.วิ.อาญา มาตรา 158 (5)

ส่วนที่สาม ส่วนท้ายฟ้อง (ตาม (6) และ (7) ของมาตรา 158)

แบบพิมพ์คำฟ้องทั้งของศาลและของกรมอัยการจะเรียกส่วนนี้ว่า “คำขอท้ายฟ้องอาญา”

มาตรา 158 (6) “อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด” การอ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด เป็นสิ่งสำคัญในคดีอาญา เพราะการกระทำของจำเลยอาจเป็นความผิดหลายบทหรือหลายกระทงก็ได้ โจทก์จึงต้องแสดงให้เห็นแจ้งชัดว่าประสงค์จะให้ศาลลงโทษจำเลยฐานใด และบทมาตราใด

ถ้าเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา บทมาตราที่บัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดมักจะกำหนดโทษไปด้วยในตัว เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ป.อาญา มาตรา 288 บัญญัติว่า “ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี” ถ้าโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โจทก์ก็อ้างมาตรา 288 เพียงมาตราเดียว แต่ถ้าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอื่น กฎหมายมักจะระบุการกระทำอันเป็นความผิดหรือบทห้ามไว้มาตราหนึ่ง และระบุบทกำหนดโทษไว้อีกมาตราหนึ่ง เช่น พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 บัญญัติการกระทำอันเป็นความผิดไว้ในมาตรา 7 ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดทำซื้อ มี ใช้ สั่ง หรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่” และบัญญัติบทกำหนดโทษไว้ในมาตรา 72 ว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 7 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท ฯลฯ” ดังนั้นจึงมีปัญหาว่า สำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติอื่น โจทก์จะต้องอ้างกฎหมายมาตราใด กล่าวคืออ้างมาตราที่เป็นบทห้าม หรืออ้างมาตราที่เป็นบทกำหนดโทษ หรืออ้างทั้งสองมาตรา

เนื่องจาก มาตรา 158 (5) กำหนดว่า คำฟ้องต้องกล่าวถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำผิด และ มาตรา 158 (6) กำหนดให้อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด ดังนั้นจึงควรจะต้องอ้างทั้งสองมาตรา แต่อย่างไรก็ดี ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานว่า โจทก์จะอ้างมาตราที่เป็นบทห้ามหรือมาตราที่เป็นบทกำหนดโทษอย่างใดอย่างหนึ่งก็สมบูรณ์

ฎีกาที่ 652/2490 ฟ้องของโจทก์บรรยายข้อเท็จจริงอันเป็นความผิดต้องด้วยบทห้าม แม้มิได้อ้างบทห้ามมาในฟ้อง เพียงแต่อ้างบทกำหนดโทษ ก็ลงโทษจำเลยได้

ฎีกาที่ 1866/2519 ฟ้องว่าจำเลยส่งเฮโรอีนออกนอกราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย โดยอ้าง พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พุทธศักราช 2465 มาตรา 4 ทวิ ซึ่งเป็นบทห้าม แม้ไม่ได้อ้าง

มาตรา 20 ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษ ศาลก็ลงโทษจำเลยฐานพยายามนำเฮโรอีนออกนอกราชอาณาจักรเพื่อจำหน่ายได้ (ฎีกาที่ 1959/2535 และฎีกาที่ 1971/2541)

ฎีกาที่ 130/2524 ฟ้องว่าจำเลยเสพกัญชา โดยอ้าง พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 57 อันเป็นบทห้าม แต่มีได้อ้างมาตรา 92 ซึ่งเป็นบทลงโทษ ศาลก็ลงโทษตามมาตรา 92 ได้ (ฎีกาที่ 1344/2530)

ในกรณีที่โจทก์บรรยายถึงการกระทำที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด แต่มีได้อ้างมาตรา ในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด ถือว่าฟ้องไม่สมบูรณ์ จะลงโทษจำเลย ในข้อหา นั้นไม่ได้

ฎีกาที่ 1128/2518 ฟ้องว่าจำเลยมีอาวุธปืนทำการปล้นทรัพย์ จับจำเลยได้พร้อมด้วยปืน และกระสุนปืนซึ่งมีไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่โจทก์อ้างเฉพาะบทมาตราที่ลงโทษ ฐานปล้นทรัพย์โดยมีได้อ้างบทมาตราที่ให้ลงโทษตาม พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ แม้ทางพิจารณาจะ ได้ ความตามฟ้อง ก็ถือว่าโจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ. อาวุธปืน

ฎีกาที่ 2576/2527 ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมีความผิดทั้ง ป.อาญาและ พ.ร.บ. อาวุธปืน ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ. อาวุธปืน ตามคำขอของโจทก์แล้ว เมื่อโจทก์ ไม่ได้ขอให้ลงโทษจำเลยตาม ป.อาญา ศาลจะลงโทษตาม ป.อาญาไม่ได้ เพราะมีใช้กรณีอ้าง บทมาตราผิด แต่เป็นเรื่องที่โจทก์ไม่ได้ขอ

ฎีกาที่ 3323/2527 ฟ้องว่าจำเลยกับพวกร่วมกันใช้อาวุธปืนยิงไล่ ย. โดยเจตนาฆ่า เพื่อจะเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่จำเลยกับพวกได้กระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ แต่โจทก์ ไม่ได้ระบุอ้าง ป. อาญา มาตรา 289 มาในคำขอท้ายฟ้อง วินิจฉัยว่า กรณีเช่นนี้มีใช้โจทก์อ้าง ฐานความผิดหรือบทมาตราผิดตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 192 วรรคห้า หากแต่เป็นกรณีที่โจทก์ ไม่ได้อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (6) ฟ้องโจทก์ตาม ป. อาญา มาตรา 289 จึงไม่สมบูรณ์ จะลงโทษจำเลยสำหรับความผิด ฐานนี้ไม่ได้

ฎีกาที่ 363/2529 การใช้เอกสารปลอมเป็นความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 268 โจทก์ บรรยายความผิดในข้อหาดังกล่าวมาในฟ้อง แต่คำขอท้ายฟ้องไม่ได้อ้างมาตรา 268 จะถือว่า โจทก์ขอให้ลงโทษจำเลยในข้อหาฐานใช้เอกสารปลอม ไม่ได้

ฎีกาที่ 723/2536 ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐานมีไม้ยังมีได้แปรรูปไว้ในครอบครอง ปรากฏว่าโจทก์บรรยายการกระทำผิดในข้อหานี้มาในคำฟ้อง แต่ในคำขอท้ายฟ้องโจทก์ก็ได้อ้างบทมาตรา 69 แห่ง พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 ซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด ฉะนั้นจะถือว่าโจทก์ได้ขอให้ลงโทษในข้อหาดังกล่าวไม่ได้ต้องยกฟ้องข้อหานี้ (ฎีกาที่ 1191/2536)

เมื่อโจทก์บรรยายการกระทำที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำผิด และอ้างมาตราที่เป็นบทห้ามหรือบทกำหนดโทษแล้ว แม้จะมีได้อ้าง พ.ร.บ. แก๊ซเพิ่มเติมที่กำหนดโทษหนักขึ้น ก็ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ. แก๊ซเพิ่มเติมได้

ฎีกาที่ 1912/2528 ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 14 ซึ่งเป็นบทมาตราความผิด (บทห้าม) และมาตรา 31 ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษ กับอ้าง พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 69 ซึ่งเป็นบทมาตราความผิด และที่แก๊ซ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2503 มาตรา 12 ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษ แม้จะมีได้อ้าง พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 มาตรา 3 ซึ่งกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนมาตรา 31 ให้หนักขึ้น และ พ.ร.บ. ป่าไม้ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2522 มาตรา 3 ซึ่งกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนมาตรา 69 ให้หนักขึ้น ศาลก็ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ. แก๊ซเพิ่มเติมได้

ในกรณีที่โจทก์บรรยายการกระทำที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำผิด และอ้างมาตราที่เป็นบทห้ามหรือบทลงโทษแล้ว แต่มิได้ระบุชื่อของกฎหมายมาด้วย หากอ่านฟ้องทั้งหมดแล้ว สามารถทราบได้ว่ากฎหมายที่โจทก์ขอให้ลงโทษนั้น คือกฎหมายอะไร ก็ถือได้ว่าฟ้องโจทก์สมบูรณ์

ฎีกาที่ 1700/2514 ฟ้องว่าจำเลยปลอมหนังสือและใช้หนังสือปลอม แต่คำขอท้ายฟ้องระบุเพียงว่า ขอให้ลงโทษจำเลยตามมาตรา 264, 265, 266 และ 268 โดยมีได้อ้างชื่อกฎหมายว่าเป็นกฎหมายอะไร แต่เมื่อประมวลแล้วทราบได้ว่ากฎหมายที่ขอให้ลงโทษคือประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ฟ้องโจทก์จึงสมบูรณ์

กรณีที่การกระทำของจำเลยจะเป็นความผิดต่อเมื่อฝ่าฝืนกฎกระทรวง โจทก์จะต้องกล่าวอ้างถึงกฎกระทรวงซึ่งเป็นกฎหมายที่จำเลยฝ่าฝืนไว้ในฟ้อง มิฉะนั้นก็เป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์

ฎีกาที่ 804/2495 ฟ้องว่าจำเลยขนสุราเข้าไปในเขตที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง แต่ปรากฏว่ากฎกระทรวงฉบับที่โจทก์อ้างนั้น ได้ถูกกฎกระทรวงฉบับหลังยกเลิก ก่อนวันที่โจทก์กล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิด จึงมีผลเท่ากับไม่ได้อ้างกฎกระทรวง จึงเป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์ต้องยกฟ้อง

ฎีกาที่ 3869/2526 พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 มาตรา 16 มีความว่า ห้ามมิให้ผู้ใดค้าหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งซากของสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับอนุญาต โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานมีซากสัตว์ป่าคุ้มครองโดยมิได้อ้างกฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2520) ออกตามความใน พ.ร.บ. ดังกล่าว วินิจฉัยว่า กรณีที่จะเป็นความผิดในเรื่องนี้จะต้องเป็นการฝ่าฝืนกฎกระทรวงด้วย ถ้าเป็นซากสัตว์ที่มีได้กล่าวไว้ในกฎกระทรวง ก็จะไม่เอาความผิดมิได้ เมื่อฟ้องโจทก์มิได้กล่าวอ้างกฎกระทรวงอันเป็นกฎหมายที่จำเลยฝ่าฝืน จึงเป็นฟ้องที่ไม่สมบูรณ์ ลงโทษจำเลยไม่ได้

ในกรณีที่มาตราในกฎหมายตามที่โจทก์อ้างมาท้ายฟ้อง ถูกกฎหมายฉบับหลังยกเลิก ถ้ากฎหมายฉบับหลังมิได้ยกเลิกความผิด แต่ได้บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมแทนความที่ถูกยกเลิก โจทก์ควรจะอ้างทั้งบทกำหนดโทษตามกฎหมายฉบับเดิมและบทกำหนดโทษตามกฎหมายฉบับหลัง อย่างไรก็ตามก็ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานว่า โจทก์จะอ้างบทกำหนดโทษตามกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งก็ถือว่าสมบูรณ์

ฎีกาที่ 348/2482 ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 104 แม้จะไม่ได้อ้างว่าบทมาตราดังกล่าวแก้ไขใน พ.ศ. ใด หรืออ้างปีที่แก้ไขผิดพลาด ก็ไม่ใช่ข้อสำคัญ ศาลมีอำนาจลงโทษตามมาตรา 104 ที่แก้ไขได้

ฎีกาที่ 679/2485 ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ. ภาษีชั้นใน จุลศักราช 1248 มาตรา 25, 26, 47, 48 ปรากฏว่ามาตรา 25, 26 แห่ง พ.ร.บ. ดังกล่าวซึ่งเป็นบทกำหนดโทษได้ถูกยกเลิกแล้วโดย พ.ร.บ. ภาษีชั้นใน แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2476 วินิจฉัยว่า ข้อบัญญัติในมาตรา 25, 26 แห่ง พ.ร.บ. ภาษีชั้นใน จุลศักราช 1248 ยังมีได้ถูกยกเลิกเด็ดขาด เพราะมาตรา 5, 6 แห่ง พ.ร.บ. ภาษีชั้นใน แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2476 บัญญัติไว้ความว่า ให้ยกเลิกมาตรา 25, 26 แห่ง พ.ร.บ. ภาษีชั้นใน จุลศักราช 1248 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน ฯลฯ ศาลจึงลงโทษตาม พ.ร.บ. ภาษีชั้นใน แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2476 ได้

ฎีกาที่ 70/2510 ฟ้องว่าจำเลยกระทำผิดตาม พ.ร.บ. ศุลกากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2499 มาตรา 4 ซึ่งให้เพิ่มความเป็นมาตรา 27 ทวิ ก็เท่ากับโจทก์อ้างและขอให้ลงโทษตามมาตรา 27 ทวิ

ฎีกาที่ 706/2516 วินิจฉัยว่า แม้ฟ้องโจทก์อ้างแต่พระราชบัญญัติและมาตราเดิม ไม่อ้างกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นบทลงโทษก็ใช้ได้ ถือว่าเป็นหน้าที่ของศาลต้องรู้อเอง ศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยตามกฎหมายที่แก้ไขได้ (ฎีกาที่ 1166/2533 และฎีกาที่ 1748/2535)

ฎีกาที่ 1551/2536 ป. อาญา มาตรา 336 ทวิ บัญญัติเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2514 ข้อ 13 โจทก์บรรยายฟ้องกล่าวถึงการกระทำของจำเลยซึ่งเป็นความผิดตามที่บัญญัติไว้ใน ป. อาญา มาตรา 336 ทวิ แต่โจทก์ขอให้ลงโทษจำเลยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2514 ข้อ 13 โดยมีได้ระบุ ป. อาญา มาตรา 336 ทวิ ไว้ด้วย กรณีเช่นนี้เป็นเพียงแต่โจทก์อ้างบทกฎหมายไม่ชัดเจนเท่านั้น เมื่อพิจารณาประกอบกับคำบรรยายฟ้องแล้ว เห็นได้ว่าโจทก์ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยตาม ป. อาญา มาตรา 336 ทวิ จึงลงโทษจำเลยตามบทมาตราดังกล่าวได้

สำหรับบทมาตรารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด แต่ไม่ใช่มาตราที่ระบุว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด หรือไม่ใช่มาตราที่เป็นบทกำหนดโทษ เช่น ตาม ป. อาญา เรื่องการพยายามกระทำความผิด มาตรา 80 ถึง 82 เรื่องตัวการมาตรา 83 เรื่องก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดมาตรา 84 และเรื่องผู้สนับสนุนมาตรา 86 ตามปกติโจทก์สมควรจะระบุไว้ในคำขอท้ายฟ้องด้วย แต่ถ้าโจทก์ไม่ระบุ ฟ้องก็ยังใช้ได้

ฎีกาที่ 595/2519 ฟ้องว่าจำเลยสมคบกันกระทำความผิด แม้โจทก์จะไม่ได้อ้าง ป. อาญา มาตรา 83 มาในฟ้องด้วย ก็ทำให้ฟ้องของโจทก์กับพร่องจนศาลไม่อาจจะลงโทษจำเลยได้ไม่เพราะ ป. อาญา มาตรา 83 หาใช่บทมาตรารที่ว่าการกระทำอย่างใดเป็นความผิดทางอาญาไม่

ฎีกาที่ 474/2498 ฟ้องมีคำขอให้ริบของกลาง แม้จะมีได้อ้างมาตราที่ขอให้ริบ ศาลก็มีอำนาจสั่งริบของกลางได้ (**ฎีกาที่ 1083/2525** และ**ฎีกาที่ 169/2532**)

ฎีกาที่ 91/2510 ฟ้องว่าจำเลยที่ 2 บอกให้จำเลยที่ 1 เอาลูกระเบิดมือขว้างเจ้าพนักงานก็เท่ากับโจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยที่ 2 ไซ้ให้จำเลยที่ 1 เอาลูกระเบิดมือขว้างเจ้าพนักงาน แม้โจทก์จะไม่ได้อ้าง ป. อาญา มาตรา 84 ก็ถือได้ว่าโจทก์ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยที่ 2 ฐานเป็นผู้ไซ้แล้ว

ฎีกาที่ 2765/2522 เมื่อตามฟ้องของโจทก์ประกอบคำรับสารภาพของจำเลยฟังได้ว่าจำเลยกระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ศาลก็มีอำนาจลงโทษจำเลยทุกกรรมเป็นกระหนความผิดไป แม้โจทก์จะมีได้อ้าง ป. อาญา มาตรา 91 (**ฎีกาที่ 678/2530**, **ฎีกาที่ 349/2532** และ**ฎีกาที่ 1178/2539**)

หากโจทก์อ้างพระราชบัญญัติซึ่งเป็นกฎหมายที่ยกเลิกแล้ว มาขอให้ลงโทษจำเลย เท่ากับโจทก์ไม่ได้อ้างกฎหมายเลย ศาลลงโทษจำเลยไม่ได้

ฎีกาที่ 237/2518 พ.ร.บ. วิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2511 ยกเลิก พ.ร.บ. ควบคุม การประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. 2479 ในส่วนที่เกี่ยวกับเวชกรรม ดังนั้นการที่โจทก์อ้าง พ.ร.บ. ควบคุมการประกอบโรคศิลปะซึ่งเป็นกฎหมายที่ถูกยกเลิกแล้ว มาขอให้ลงโทษจำเลย ก็เท่ากับ โจทก์ไม่ได้อ้างกฎหมายอันใดมาเลย ทั้งไม่ใช่เรื่องที่โจทก์อ้างฐานความผิดหรือบทมาตราผิด ตาม ป. วิ. อาญา มาตรา 192 และปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาล ยกชั้นวินิจฉัยยกฟ้องได้เอง (อ้างฎีกาที่ 1414/2518)

ฎีกาที่ 3634/2536 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยกระทำความผิดฐานข่มขืนชำรุดนิต์บรรทุกน้ำหนัก เกินอัตรา ขอให้ลงโทษตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 ข้อ 56, 83 แต่ประกาศของ คณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวถูกยกเลิกโดย พ.ร.บ. ทางหลวง พ.ศ. 2535 มาตรา 3 ก่อนจำเลย กระทำความผิด จึงเท่ากับโจทก์ขอให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมายที่ถูกยกเลิกแล้ว มีใช่เรื่องอ้าง บทกฎหมายผิด คดีไม่อาจลงโทษจำเลยในความผิดข้อหานี้

มาตรา 158 (7) “ลายมือชื่อโจทก์ ผู้เรียง ผู้เขียนหรือพิมพ์ฟ้อง” ฟ้องที่ไม่ลงลายมือชื่อ โจทก์เป็นฟ้องที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ฎีกาที่ 3/2492 ศาลชั้นต้นสืบพยานโจทก์ได้ 5 ปาก ยังเหลือพนักงานสอบสวนอีก 1 ปาก จำเลยยื่นคำร้องว่าคำฟ้องไม่มีลายมือชื่อโจทก์ ไม่ชอบด้วย ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (7) ขอให้ ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นสั่งในวันนั้นให้ตัดพยานโจทก์ที่เหลือและนัดฟังคำพิพากษาในวันรุ่งขึ้น ทันใดนั้น โจทก์ยื่นคำร้องว่าคำฟ้องไม่มีลายมือชื่อโจทก์เนื่องจากความพลั้งเผลอ ขอให้ศาลสั่งให้โจทก์ แก่ฟ้องหรือเพิ่มเติมฟ้องโดยลงชื่อโจทก์ในฟ้อง หรือขอให้สั่งคืนฟ้องให้โจทก์เพื่อให้ทำมาใหม่ วินิจฉัยว่า ฟ้องที่มีได้ลงชื่อโจทก์เป็นฟ้องที่ไม่ถูกต้องตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (7) สำหรับ ฟ้องที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายเช่นนี้ ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 161 ให้ศาลสั่งให้โจทก์แก้ฟ้องให้ ถูกต้อง หรือยกฟ้อง หรือไม่ประทับฟ้อง แต่การที่จะสั่งไม่ประทับฟ้องหรือให้โจทก์แก้ฟ้องโดย ให้โจทก์ลงชื่อให้ถูกต้องนั้น เป็นการล่วงเลยที่ควรปฏิบัติได้เสียแล้ว เพราะศาลชั้นต้นได้สั่งประทับ ฟ้องและดำเนินกระบวนการพิจารณาสืบพยานโจทก์ไปแล้ว จึงมีวิธีที่ศาลจะปฏิบัติตามมาตรา 161 ได้อีกทางเดียว คือให้ยกฟ้อง (ฎีกาที่ 229/2490 และฎีกาที่ 228/2511)

ในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ พนักงานอัยการหรืออัยการผู้ช่วยที่มีอำนาจหน้าที่ คนใดคนหนึ่งก็ลงชื่อได้ (ฎีกาที่ 1838/2492 และฎีกาที่ 1440/2493)

ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ผู้เป็นโจทก์ต้องลงลายมือชื่อในท้ายคำฟ้องด้วยตนเอง ทนาย โจทก์ไม่มีอำนาจลงลายมือชื่อแทน แม้โจทก์จะระบุไว้ในใบแต่งตั้งทนายให้ทนายมีอำนาจลงลายมือชื่อ ในคำฟ้องแทนโจทก์ก็ตาม (ฎีกาที่ 607/2514)

ผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลสามารถมอบอำนาจให้บุคคลอื่นฟ้องคดีอาญาแทนตนได้ (ฎีกาที่ 890/2503) และเมื่อผู้เสียหายมอบอำนาจให้ผู้ใดฟ้องคดีแทนแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีฐานะเป็นคู่ความในคดี มีอำนาจลงลายมือชื่อเป็นโจทก์ในคำฟ้อง เรียงหรือแต่งคำฟ้อง และลงลายมือชื่อเป็นผู้เรียงฟ้องได้ (ฎีกาที่ 502/2523)

ถ้าโจทก์พิมพ์ลายนิ้วมือในท้ายคำฟ้องแทนการลงลายมือชื่อ ก็ต้องมีพยานลงลายมือชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือ 2 คน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 9 วรรคสาม (ฎีกาที่ 2550/2522)

การฟ้องคดีอาญาที่มีข้อกล่าวหาทางแพ่งด้วย (คดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา) หากทนายโจทก์ลงลายมือชื่อเป็นโจทก์ในคำฟ้อง ฟ้องของโจทก์ไม่สมบูรณ์เฉพาะในส่วนอาญา ส่วนข้อหาทางแพ่งยังเป็นฟ้องที่สมบูรณ์ (ฎีกาที่ 300/2507)

อนึ่ง เฉพาะคำฟ้องเท่านั้นที่ผู้เป็นโจทก์จะต้องลงลายมือชื่อในท้ายคำฟ้องด้วยตนเอง ถ้าเป็นกรณีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาล แล้วผู้เสียหายยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ คำร้องของผู้เสียหายที่ขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ดังกล่าวมิใช่เป็นคำฟ้อง ทนายความของผู้เสียหายจึงลงลายมือชื่อในคำร้องแทนผู้เสียหายได้ (ฎีกาที่ 629/2501)

อุทธรณ์หรือฎีกาแม้จะเป็นคำฟ้อง ถ้าในใบแต่งตั้งนายได้ให้อำนาจทนายใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาไว้ด้วยแล้ว ทนายก็มีอำนาจลงลายมือชื่อในอุทธรณ์หรือฎีกาแทนคู่ความได้ (ฎีกาที่ 1243/2492, ฎีกาที่ 41/2493 และฎีกาที่ 62/2494)

ฎีกาที่ 713/2498 อุทธรณ์ของจำเลยลงชื่อทนายจำเลย หากศาลอุทธรณ์เห็นว่าทนายไม่ได้รับมอบอำนาจให้อุทธรณ์ ก็ต้องให้แก้ไขก่อนตาม ป.วิ. แห่ง มาตรา 18 จะพิพากษายกฟ้องอุทธรณ์ไม่ชอบ (ศาลฎีกาให้คืนอุทธรณ์ไปให้จำเลยลงชื่อ แล้วให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยชี้ขาดตามประเด็นแห่งคดีโดยพิพากษาใหม่)

ฎีกาที่ 1572/2525 ทนายจำเลยซึ่งถอนตัวไปแล้ว ลงชื่อในอุทธรณ์โดยมิได้แต่งตั้งทนายเข้ามาใหม่ และจำเลยก็มิได้ลงชื่อในอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นสั่งในอุทธรณ์ว่า ให้จำเลยแต่งตั้งทนายให้ถูกต้องก่อน แล้วจะสั่งอุทธรณ์ใหม่ จำเลยแต่งตั้งทนายภายหลังวันสิ้นอายุอุทธรณ์ แต่ศาลชั้นต้นก็สั่งรับอุทธรณ์ ดังนี้ เป็นเรื่องที่ศาลชั้นต้นใช้อำนาจอนุญาตให้จำเลยจัดการแก้ไขการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบเสียให้ถูกต้องตาม ป.วิ. แห่ง มาตรา 27 ต้องถือว่าอุทธรณ์ของจำเลยสมบูรณ์มาแต่ต้นตั้งแต่วันยื่นอุทธรณ์

ฎีกาที่ 2315/2529 จำเลยฎีกา โดย ป. ทนายความลงชื่อเป็นผู้ฎีกา แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้ตั้ง ป. เป็นทนาย ทั้ง ป. ก็มีได้ทำหน้าที่เป็นทนายจำเลยก่อนที่จะมีการยื่นฎีกา ป. จึง

ไม่มีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาใช้สิทธิในการฎีกาแทนจำเลย ฎีกาจำเลยเป็นฎีกาที่ไม่ชอบ (ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย)

สำหรับผู้เรียงคำฟ้องก็ต้องลงลายมือชื่อในท้ายคำฟ้องเช่นเดียวกัน คำฟ้องที่ไม่มีลายมือชื่อผู้เรียงเป็นฟ้องที่ไม่ถูกต้องตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (7) ศาลพิพากษายกฟ้อง (ฎีกาที่ 229/2490 และฎีกาที่ 1261/2521)

ฎีกาที่ 1341/2530 ฟ้องฎีกาจำเลยที่ไม่มีลายมือชื่อผู้เรียง สมควรที่จะส่งสำนวนคืนศาลชั้นต้นเพื่อจัดการให้มีการลงชื่อผู้เรียงให้ถูกต้อง

ปัญหาที่ว่า ฟ้องของโจทก์ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลมีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ (ฎีกาที่ 749, 750/2499)

อนึ่ง เนื่องจาก พ.ร.บ. ทนายความ ห้ามมิให้ผู้ซึ่งไม่ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตแต่งฟ้อง คำให้การ ฟ้องอุทธรณ์ แก้อุทธรณ์ ฟ้องฎีกา แก้อุทธรณ์ คำร้องหรือคำแถลงอันเกี่ยวแก่การพิจารณาคดีในศาลให้แก่บุคคลอื่น ฉะนั้น ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ผู้ที่จะเรียงฟ้อง คำให้การ ฟ้องอุทธรณ์ แก้อุทธรณ์ ฟ้องฎีกาฯ จึงได้แก่ตัวโจทก์หรือทนายโจทก์เท่านั้น ส่วนในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ อาจเป็นพนักงานอัยการคนใดคนหนึ่งประจำศาลชั้นต้นแห่งนั้นก็ได้

ฎีกาที่ 1184/2531 จำเลยลงลายมือชื่อเป็นผู้ฎีกา โดยมีนักโทษในเรือนจำลงลายมือชื่อเป็นผู้เรียง ต้องห้ามตาม พ.ร.บ. ทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 33 เพราะผู้เรียงมิได้เป็นผู้ซึ่งได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความ และไม่ปรากฏว่าเป็นบุคคลซึ่งอยู่ในข้อยกเว้นตามมาตรา 33 จึงเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ฎีกาของจำเลยจึงเป็นฎีกาซึ่งเกิดจากการกระทำอันไม่ชอบ ศาลฎีกาไม่อาจรับพิจารณาให้ พิพากษายกฎีกาจำเลย (ฎีกาที่ 462/2523, ฎีกาที่ 5115/2531 และฎีกาที่ 874/2537)

ฎีกาที่ 879/2535 ทนายโจทก์อยู่ระหว่างถูกห้ามทำการเป็นทนายความ จึงไม่มีอำนาจเรียงคำฟ้อง การที่ทนายโจทก์ลงชื่อเป็นผู้เรียงคำฟ้องเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 33 คำฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องยกฟ้อง

ฎีกาที่ 1922/2537 การที่ ส. ผู้ซึ่งมิได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความ ทั้งไม่เป็นบุคคลซึ่งอยู่ในข้อยกเว้นตาม พ.ร.บ. ทนายความ พ.ศ. 2528 มาตรา 33 ลงลายมือชื่อเป็นผู้เรียงฎีกาให้จำเลย ฎีกาของจำเลยจึงเป็นฎีกาที่เกิดจากการกระทำโดยไม่ชอบ ศาลฎีกาไม่อาจรับพิจารณาให้ พิพากษายกฎีกาจำเลย

ผู้เขียนหรือพิมพ์ฟ้องก็ต้องลงลายมือชื่อในคำฟ้องด้วยเช่นกัน หากไม่ลงลายมือชื่อจะเป็นฟ้องที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

ฎีกาที่ ๑๑๕/๒๕๒๕ คำฟ้องฎีกาที่ไม่มีลายมือชื่อผู้ฎีกา ผู้เรียงและผู้พิมพ์ เป็นคำฟ้องฎีกาที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อคดีมีเหตุอื่นที่จะยกฎีกาก็ไม่มีเหตุสมควรที่จะส่งสำนวนคืนศาลชั้นต้นเพื่อจัดการให้มีการลงชื่อผู้ฎีกา ผู้เรียงและผู้พิมพ์ให้ถูกต้อง

การขอให้เพิ่มโทษ

มาตรา ๑๕๕ บัญญัติว่า “ถ้าจำเลยเคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษเพราะได้กระทำความผิดมาแล้ว เมื่อโจทก์ต้องการให้เพิ่มโทษจำเลยฐานไม่เช็ดหลาบ ให้กล่าวมาในฟ้อง

ถ้ามิได้ขอเพิ่มโทษมาในฟ้อง ก่อนมีคำพิพากษาศาลชั้นต้นโจทก์จะยื่นคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้อง เมื่อศาลเห็นสมควรจะอนุญาตก็ได้”

ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นอกจากจำเลยจะกระทำผิดในคดีที่โจทก์ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยยังเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกมาก่อน โจทก์ (พนักงานอัยการหรือผู้เสียหาย ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีเอง) อาจขอให้ศาลเพิ่มโทษจำเลยได้ ถ้าลักษณะความผิดและโทษที่จำเลยได้รับในครั้งก่อนกับโทษที่จำเลยจะได้รับสำหรับความผิดครั้งหลังอยู่ในเกณฑ์ที่กฎหมายให้เพิ่มโทษ ดังเช่นที่บัญญัติไว้ใน ป. อาญา มาตรา ๑๒, ๑๓ และ พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๗ การขอให้ศาลเพิ่มโทษจำเลย โจทก์ต้องกล่าวหรือบรรยายมาในฟ้อง หรือยื่นคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องเข้ามาภายหลังก็ได้ แต่ต้องกระทำก่อนศาลชั้นต้นพิพากษา ทั้งต้องระบุหลักเกณฑ์ให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ มิฉะนั้นศาลจะไม่เพิ่มโทษจำเลย

ฎีกาที่ ๘๒/๒๔๘๑ โจทก์ขอให้เพิ่มโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา ๗๒ แต่ไม่ได้บรรยายฟ้องว่าโทษครั้งก่อนที่จำเลยพ้นไปนั้น เป็นความผิดฐานใด ศาลจะเพิ่มโทษจำเลยไม่ได้

ฎีกาที่ ๑๗๔/๒๔๘๗ ฟ้องว่าจำเลยเคยต้องโทษฐานเล่นการพนัน พ้นโทษมายังไม่เกิน ๓ ปี มาทำผิดฐานเล่นการพนันในคดีนี้อีก ขอให้เพิ่มโทษตาม พ.ร.บ. การพนัน มาตรา ๑๔ ทวิ (ซึ่งบัญญัติให้เพิ่มโทษในกรณีที่จำเลยพ้นโทษแล้วยังไม่ครบ ๓ ปี กลับมากระทำความผิดอีก) จำเลยให้การรับสารภาพ วินิจฉัยว่า ฟ้องโจทก์กล่าวว่า จำเลยพ้นโทษมายังไม่เกิน ๓ ปี คำว่า “ยังไม่เกิน ๓ ปี” อาจครบ ๓ ปีก็ได้ จึงเพิ่มโทษจำเลยไม่ได้

ฎีกาที่ ๕๘๔/๒๔๘๘ โจทก์ขอให้เพิ่มโทษจำเลยตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา ๗๒ โดยกล่าวในฟ้องว่าจำเลยเคยต้องโทษปรับ ๒๒ บาทฐานวิวาททำร้ายร่างกาย จำเลยพ้นโทษยังไม่เกิน ๕ ปี กลับมาทำผิดในคดีนี้ ไม่เช็ดหลาบ วินิจฉัยว่า ความผิดฐานวิวาทที่ไม่ใช่ลหุโทษนั้น ไม่มี

ส่วนความผิดฐานทำร้ายร่างกายถ้าไม่ถึงบาดเจ็บก็เป็นลหุโทษ ฟ้องโจทก์ไม่ปรากฏว่าการทำร้ายร่างกายนั้นถึงบาดเจ็บหรือไม่ จึงไม่พอตีความว่าโจทก์หมายถึงความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่ไม่ใช่ลหุโทษ จึงเพิ่มโทษจำเลยไม่ได้ (ความผิดลหุโทษ ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษ)

ข้อเท็จจริงที่ว่า จำเลยเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกมาก่อนหรือไม่ ถ้าจำเลยให้การปฏิเสธหรือไม่ให้การถึง ย่อมเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำสืบ ตามปกติโจทก์จะแนบหลักฐานเกี่ยวกับข้อที่จำเลยเคยต้องโทษไว้ท้ายฟ้อง หลักฐานดังกล่าวคือใบแดงแจ้งโทษหรือรายการประวัติการต้องโทษของจำเลยซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้นในชั้นสอบสวน การนำสืบของโจทก์จึงไม่เป็นการมากเกินไป เพราะเอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารมหาชน เป็นหน้าที่ของจำเลยจะต้องนำสืบความไม่บริสุทธิ์หรือความไม่ถูกต้องแห่งเอกสาร

ฎีกาที่ 358/2486 ปรากฏตามใบแดงแจ้งโทษของตำรวจสันติบาลว่า จำเลยเคยต้องโทษมาแล้วและพ้นโทษยังไม่เกิน 5 ปี ใบแดงแจ้งโทษนี้เป็นเอกสารมหาชนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำขึ้น ซึ่ง ป.วิ. แห่ง มาตรา 127 ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นของแท้จริงและถูกต้อง เป็นหน้าที่ของคู่ความฝ่ายที่ถูกอ้างเอกสารนั้นมายื่น ต้องนำสืบความไม่บริสุทธิ์หรือความไม่ถูกต้อง ป.วิ. แห่ง ในข้อนี้ยอมนำมาใช้ในคดีอาญาได้ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 15

ฎีกาที่ 1017/2507 ฟ้องโจทก์กล่าวถึงข้อที่จำเลยเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุก อันจะเป็นเหตุให้ถูกเพิ่มโทษ และได้อ้างบทมาตราเรื่องเพิ่มโทษมาในคำขอท้ายฟ้อง เมื่อจำเลยให้การว่า “ขอรับสารภาพตามฟ้อง” ก็ถือว่าได้รับในข้อเท็จจริงที่โจทก์อ้างมาขอให้เพิ่มโทษด้วย

การขอให้เพิ่มโทษ แม้โจทก์จะมีได้อ้างบทมาตราที่ขอให้เพิ่มโทษมาในคำขอท้ายฟ้อง ศาลก็เพิ่มโทษจำเลยได้ (ฎีกาที่ 947/2520)

หลักเกณฑ์ในการขอให้เพิ่มโทษตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 159 นี้ อาจนำไปใช้ในกรณีที่โจทก์ขอให้นับโทษจำเลยต่อจากโทษในคดีอื่น หรือในกรณีที่โจทก์ขอให้ศาลบวกโทษ ของจำเลยที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังตาม ป. อาญา มาตรา 58

ฎีกาที่ 938/2500 โจทก์ยื่นคำร้องขอให้นับโทษจำเลยต่อจากคดีอื่นซึ่งถึงที่สุดแล้ว ศาลชั้นต้นสั่งให้ส่งสำเนาและสอบถามจำเลยในวันนัดสืบพยาน แต่ไม่ได้สอบถาม จนพิพากษาไปแล้ว โดยมีได้นับโทษต่อ วินิจฉัยว่า แม้จะเป็นความบกพร่องของศาลที่ไม่สอบจำเลย แต่โจทก์ก็มีส่วนบกพร่องที่ไม่แถลงต่อศาลก่อนพิพากษา ศาลฎีกาไม่เห็นสมควรแก้ไข (ฎีกาที่ 5739/2531)

ฎีกาที่ 795/2525 โจทก์ฟ้องขอให้นับโทษจำเลยต่อจากโทษในคดีอาญาหมายเลขคำวินิจฉัยว่า เมื่อโจทก์เป็นผู้ขอให้ศาลนับโทษต่อ ก็เป็นหน้าที่ของโจทก์ต้องแถลงให้ศาลทราบว่า คดีอาญาหมายเลขคำนั้น ศาลได้พิพากษาลงโทษจำเลยแล้วหรือไม่ และลงโทษประการใด เพื่อศาลจะได้ใช้ดุลพินิจนับโทษต่อให้ตามคำขอของโจทก์ เมื่อโจทก์ไม่แถลงให้ศาลทราบ ศาลก็ไม่มีหน้าที่จะต้องไปตรวจสอบ เพราะไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ศาลต้องรู้อเอง

ฎีกาที่ 3778/2525 คำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องโดยขอให้นับโทษจำเลยต่อจากอีกคดีหนึ่งในศาลเดียวกัน โจทก์จะต้องขอก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้น จะมาขอในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ไม่ได้ (วินิจฉัยว่าเป็นการขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 163 และอ้างฎีกาที่ 1831-1833/2499) (ฎีกาที่ 3608/2535)

ฎีกาที่ 193/2532 โจทก์บรรยายฟ้องและมีคำขอท้ายฟ้องให้นับโทษจำเลย ต่อจากโทษคดีอื่นของศาลชั้นต้น จำเลยรับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้นับโทษต่อ ขณะที่คดีนี้อยู่ระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ คดีดังกล่าวศาลยังไม่ได้พิพากษาเพ็งจะมีคำพิพากษาเมื่อคดีนี้อยู่ในชั้นฎีกา โดยโจทก์ได้ยื่นคำแถลงให้ศาลทราบ เช่นนี้ เป็นอำนาจของศาลฎีกาที่จะสั่งให้นับโทษต่อได้

ฎีกาที่ 127/2533 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษและขอให้นับโทษต่อ ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษโดยไม่นับโทษต่อให้ โจทก์ไม่ฎีกาหรือแก้ฎีกาในข้อที่ศาลอุทธรณ์ไม่นับโทษต่อ ศาลฎีกาจึงไม่นับโทษต่อให้

ฎีกาที่ 3608/2535 โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกานับโทษจำเลยต่อจากคดีอื่น ปรากฏว่าโจทก์ไม่ได้มีคำขอมาท้ายฟ้องหรือขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องในเรื่องขอให้นับโทษต่อเสียก่อนมีคำพิพากษาศาลชั้นต้น เพ็งจะมาขอหลังจากศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาและจำเลยฎีกาต่อมา จึงไม่อาจนับโทษจำเลยต่อจากคดีอื่นได้

ตัวอย่างเรื่องการขอให้ศาลบวกโทษของจำเลย

ฎีกาที่ 764/2508 การที่ศาลจะบวกโทษที่รอกการลงโทษไว้ตาม ป. อาญา มาตรา 58 ได้ นั้น ป.วิ. อาญามีได้บัญญัติไว้โดยตรงว่าให้กล่าวในฟ้อง ซึ่งต่างกับคำขอให้เพิ่มโทษ แต่ ป.วิ. อาญา มาตรา 192 ก็ห้ามมิให้พิพากษาหรือสั่งเกินคำขอหรือที่มีได้กล่าวในฟ้อง ฉะนั้น โจทก์ต้องกล่าวมาในฟ้องและมีคำขอมาด้วย แต่ ป. อาญา มาตรา 58 มิใช่เป็นมาตราที่บัญญัติว่าเป็นการกระทำความผิดอันจำต้องอ้างมาตาม ป. วิ. อาญา มาตรา 158 (6) ดังนั้น เมื่อโจทก์ได้กล่าวมาในฟ้องและมีคำขอแล้ว โจทก์จะอ้าง ป. อาญา มาตรา 58 หรือไม่ก็ได้

ศาลก็บวกลงโทษที่รอการลงโทษไว้เข้ากับโทษในคดีหลังได้

ต่อมา ป. อาญา มาตรา 58 วรรคหนึ่ง ได้แก้ไขโดยมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ป. อาญา (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2532 ความว่า “เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่า ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอการกำหนดไว้ในคดีก่อนบวกรวมเข้ากับโทษในคดีหลัง หรือบวกลงโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลัง แล้วแต่กรณี” ฉะนั้น แม้โจทก์จะมีได้กล่าวมาในฟ้อง และมีคำขอเข้ามา เมื่อความปรากฏแก่ศาล ศาลก็มีอำนาจบวกลงโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังได้

ฎีกาที่ 1812/2540 คดีก่อนศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุกจำเลย 4 เดือน ให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 2 ปี แม้อคดีนี้โจทก์จะมีได้มีคำขอบวกลงโทษมาในคำฟ้องและกรณีนี้ไม่อยู่ในบังคับของ ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) หรือ (6) ที่โจทก์จะต้องบรรยายหรืออ้างมาในคำฟ้อง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏตามสำเนาคำพิพากษาคดีดังกล่าวที่แนบท้ายรายงานการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติ ศาลก็มีอำนาจบวกลงโทษที่รอไว้เข้ากับคดีนี้ได้ ตาม ป.อาญา มาตรา 58 วรรคแรก (ฎีกาที่ 3400/2541)

การฟ้องความผิดหลายกระทง

มาตรา 160 บัญญัติว่า “ความผิดหลายกระทงจะรวมในฟ้องเดียวกันก็ได้ แต่ให้แยกกระทงเรียงเป็นลำดับไป

ความผิดแต่ละกระทงจะถือว่าเป็นข้อหาแยกจากข้อหาอื่นก็ได้ ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้แยกสำนวนพิจารณาความผิดกระทงใดหรือหลายกระทงต่างหาก และจะสั่งเช่นนี้ก่อนพิจารณาหรือในระหว่างพิจารณาก็ได้”

การฟ้องคดีอาญานั้น จะรวมฟ้องความผิดหลายกระทงมาในฟ้องเดียวกันก็ได้ แต่การบรรยายฟ้องถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิดต้องบรรยายเป็นกระทง ๆ เรียงกันไปเป็นลำดับ คำว่า “กระทง” มีบัญญัติไว้ใน ป. อาญา มาตรา 91 ความว่า “เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป ฯลฯ”

อนึ่ง คำว่า “กระทง” มีความเกี่ยวพันกับคำว่า “หลายบท” ตามที่บทบัญญัติไว้ใน ป. อาญา มาตรา 90 ความว่า “เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลาย

บท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด” จึงสมควรที่จะกล่าวถึง มาตราทั้งสองดังกล่าวตามควร

ความผิดที่เกิดขึ้นแต่ละครั้ง อาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

๑. การกระทำความผิดเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายบทเดียว เช่น ก. ลักทรัพย์ของ ข. ไป ก. ก็มีความผิดฐานลักทรัพย์ตาม ป. อาญา มาตรา 334

อนึ่ง บางครั้งผู้กระทำความผิดกระทำการหลายอย่าง แต่กฎหมายก็ยังถือว่าเป็นการ กระทำความผิดเดียวและเป็นความผิดต่อกฎหมายบทเดียว เช่น ก. ใช้มีดจี้บังคับ ข. ให้ส่งมอบรถ แก่ตน แล้ว ก. ก็เอารถของ ข. ไป ซึ่งเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ตาม ป. อาญา มาตรา 339

2. การกระทำความผิดเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท หมายถึงการกระทำดังนี้

ก. การกระทำอย่างเดียวแต่เกิดผลหลายอย่าง และเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท เช่น ก. ยิงปืนกลมือเข้าไปในรถยนต์โดยสาร กระสุนปืนถูกพนักงานขับรถถึงแก่ความตายและ ถูกตัวถังรถยนต์ได้รับความเสียหาย เช่นนี้ การกระทำของ ก. เป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตาม ป. อาญา มาตรา 288 บทหนึ่ง และเป็นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา 358 อีกบทหนึ่ง แต่กฎหมายก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดเดียว

ข. การกระทำหลายอย่าง เกิดผลหลายอย่าง และเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท เช่น ก. ทำการชิงทรัพย์ของ ข. ข. ต่อสู้ขัดขวาง ก. จึงใช้มีดแทง ข. ถึงแก่ความตาย เช่นนี้ การกระทำของ ก. เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์และฆ่าผู้อื่น แต่กฎหมายก็ถือว่าเป็นการกระทำ กรรมเดียว

ฎีกาที่ 1130/2520 การที่จำเลยบุกรุกเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหาย แล้วข่มขืน กระทำชำเราผู้เสียหายนั้น เห็นได้ว่าจำเลยได้กระทำผิดฐานบุกรุกและฐานข่มขืนกระทำชำเรา ต่อเนื่องกัน โดยมีเจตนาอันแท้จริงเพื่อข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายเป็นสำคัญ การกระทำของ จำเลยจึงเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท

อนึ่ง การกระทำความผิดอาจเกี่ยวพันกับกฎหมายหลายมาตรา แต่ก็มีได้หมาย- ความว่าจะเป็นการผิดต่อกฎหมายหลายบทเสมอไป กล่าวคือ

(1) ในกรณีที่มาตราหนึ่งเป็นเพียงเหตุเพิ่มโทษของอีกมาตราหนึ่ง เช่น ความผิด ฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืนตาม ป. อาญา มาตรา 335 (1) เป็นบทเพิ่มโทษของความผิดฐาน ลักทรัพย์ตาม ป. อาญา มาตรา 334 ดังนี้ หากจำเลยลักทรัพย์ในเวลากลางคืน ก็มีความผิด ตาม ป. อาญา มาตรา 335 (1) เพียงบทเดียว

(2) ในกรณีที่ตัวการเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิดหรือเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดด้วย ถือว่ามีความผิดฐานเป็นตัวการบทเดียว และในกรณีที่ผู้ให้กระทำความผิดเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดด้วย ก็ถือว่ามีความผิดฐานเป็นผู้ให้กระทำความผิดเพียงบทเดียว

(3) ในกรณีที่การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามบทกฎหมายที่บัญญัติโทษไว้เป็นพิเศษแล้ว แม้การกระทำนั้นจะเป็นความผิดตามบทกฎหมายทั่วไปด้วย ก็ปรับบทลงโทษจำเลยตามกฎหมายที่บัญญัติโทษไว้เป็นพิเศษเท่านั้น เช่น จำเลยแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาแก่พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นความผิดตาม ป. อาญา มาตรา 137 และมาตรา 172 เมื่อพิจารณาดูแล้ว จะเห็นว่าความผิดทั้งสองมาตราดังกล่าวเป็นเรื่องแจ้งความเท็จแก่เจ้าพนักงานด้วยกัน แต่มาตรา 172 ระบุประเภทของเจ้าพนักงานและอัตราโทษสูงกว่า ฉะนั้นจึงปรับบทลงโทษจำเลยตามมาตรา 172 เพียงมาตราเดียว

(4) ในกรณีที่การกระทำผิดบทใด จำเป็นต้องกระทำผิดบทอื่นด้วย ก็ไม่ถือว่าเป็นความผิดหลายบท เช่น ความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ด้วย หรือความผิดฐานปล้นทรัพย์ต้องเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ด้วย

การกระทำความผิดเดียวซึ่งมีความผิดต่อกฎหมายบทเดียวหรือเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทก็ดี ถือว่าเป็นความผิดกระทงเดียว การบรรยายฟ้องจึงปฏิบัติตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 158 (5) กล่าวคือ บรรยายถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ตลอดจนผลของความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของจำเลย รวม ๆ กันไปเป็นเรื่องเดียวกัน

3. ความผิดหลายกรรมต่างกัน หมายถึงความผิดที่กระทำขึ้นตั้งแต่ 2 กรรมขึ้นไป และแต่ละกรรมสามารถแยกการกระทำผิดได้ต่างหากจากกัน ในทางปฏิบัติ ฟ้องของโจทก์มักจะใช้ถ้อยคำว่า “การกระทำของจำเลยเป็นความผิดต่างกรรมต่างวาระกัน” เวลาที่กระทำผิดจึงเป็นหลักเกณฑ์สำคัญที่จะชี้ให้เห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรม เช่น ก. เข้าไปลักทรัพย์ในบ้านของ ข. ในเวลากลางคืน แล้ว ข. ตื่นมาพบเข้าจึงขัดขวาง ก. จึงใช้มีดแทง ข. ถึงแก่ความตาย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การที่ ก. เข้าไปลักทรัพย์และทำร้าย ข. นั้น เกิดขึ้นในเวลาต่อเนื่องใกล้ชิดกัน จึงเป็นความผิดกรรมเดียว แต่ถ้าการลักทรัพย์ขาดตอนไปแล้ว จึงเกิดการทำร้ายขึ้น ก็จะเป็นความผิด 2 กรรม

ความผิดหลายกรรมก็คือความผิดหลายกระทง ซึ่ง ป.วิ. อาญา มาตรา 160 บัญญัติว่า “จะรวมในฟ้องเดียวกันก็ได้” แสดงว่าในกรณีที่เป็นการผิดหลายกรรม โจทก์จะแยกฟ้องจำเลยแต่ละกรรมเป็นรายคดี หรือจะรวมฟ้องจำเลยทุกกรรมในคดีเดียวกันก็ได้ ในทางปฏิบัติ

โจทก์มักจะฟ้องจำเลยทุกกรรมในคดีเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการดำเนินคดี หากโจทก์ แยกฟ้องจำเลยแต่ละกรรมเป็นรายคดี และศาลเห็นว่าเป็นคดีเกี่ยวเนื่องกัน ศาลก็มีอำนาจที่จะ สั่งให้พิจารณาพิพากษารวมกันได้ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 25 วรรคหนึ่ง

ในกรณีที่เป็นการผิดหลายกรรม และโจทก์รวมฟ้องจำเลยมาในคดีเดียวกัน การบรรยาย ฟ้องเกี่ยวกับกระทำความผิดของจำเลย ต้องแยกกระทงเรียงกันไปตามลำดับเหตุการณ์ของการ กระทำความผิด

ฎีกาที่ 33/2532 ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานชกขอกโดยบรรยายฟ้องว่า ระหว่างวัน เวลาที่ระบุไว้ จำเลยรับเงินจาก ข. ซึ่งชำระหนี้แก่โจทก์หลายครั้งรวมเป็นเงิน 180,000 บาท และจำเลยเบียดบังชกขอกเงินดังกล่าวไปโดยทุจริต มิได้บรรยายว่า จำเลยรับเงินกี่ครั้ง ครั้งละ เท่าใด ดังนี้ แม้จะพิจารณาว่าจำเลยกระทำความผิดหลายกรรม ศาลก็จะเรียงกระทงลงโทษจำเลย ไม่ได้ เพราะเป็นการนอกเหนือไปจากฟ้อง

ฎีกาที่ 857/2536 โจทก์บรรยายฟ้องเพียงว่า จำเลยกระทำความผิดฐานกระทำชำเราผู้เสียหาย เป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส ขอให้ลงโทษตาม ป. อาญา มาตรา 277, 277 ทวิ และ 297 แม้โจทก์จะอ้างมาตรา 297 มาด้วย แต่โจทก์มิได้บรรยายฟ้องว่าจำเลยกระทำความ ผิดกี่กรรมและเมื่อใดบ้างซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าโจทก์ประสงค์จะให้ลงโทษจำเลยกี่กรรม คำฟ้อง ของโจทก์ จึงไม่ชัดเจนว่าโจทก์ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่น ได้รับอันตรายสาหัส ไม่อาจลงโทษจำเลยฐานดังกล่าวได้เพราะเป็นการนอกเหนือจากฟ้อง

ฎีกาที่ 1346/2540 โจทก์บรรยายฟ้องข้อ ก. ว่า จำเลยมีกัญชาน้ำหนัก 67.8 กรัม ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยฝ่าฝืนกฎหมาย และข้อ ข. บรรยายว่า ตามวันเวลาดังกล่าว จำเลยได้จำหน่ายกัญชาให้แก่สายลับที่เข้าล่อซื้อน้ำหนัก 21.8 กรัม ราคา 400 บาท อันเป็น ยาเสพติดให้โทษส่วนหนึ่งที่จำเลยมีไว้เพื่อจำหน่ายในข้อ ก. ความผิดฐานมีกัญชาไว้ใน ครอบครองเพื่อจำหน่ายและความผิดฐานจำหน่ายกัญชาเป็นความผิดต่างฐานกัน การที่โจทก์ แยกฟ้องเป็นข้อ ก. และ ข. จึงเห็นเจตนาของโจทก์ว่า ขอให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป ต้องลงโทษจำเลยทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป

สำหรับความในวรรคสองมาตรา 160 ที่ว่า “ความผิดแต่ละกระทงจะถือว่าเป็นข้อหา แยกจากข้อหาอื่นก็ได้” หมายความว่า แม้โจทก์จะรวมฟ้องความผิดหลายกรรมมาในคดีเดียวกัน ศาลก็มีอำนาจที่จะชี้ดุลพินิจสั่งให้แยกสำนวนพิจารณาความผิดกระทงใดกระทงหนึ่งออกจาก ความผิดกระทงอื่นก็ได้ เหตุที่ศาลจะสั่งให้แยกสำนวนพิจารณาก็เช่น พยานหลักฐานโจทก์ใน แต่ละกรรม เป็นคนละชุดกัน ถ้าหากพิจารณารวมกันจะเป็นการไม่สะดวก